Rapport 2016

Monitoring van activiteiten

Colofon

Auteur

Johan Rosiers, stafmedewerker VAD

Redactie

Ilse De Maeseneire, stafmedewerker VAD

Jolien Moernaut, stafmedewerker VAD

Johan Jongbloet, stafmedewerker VAD

Marijs Geirnaert, directeur VAD

Layout cover

www.epo.be

Verantwoordelijke uitgever

Paul Vandeun, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

wettelijk depotnummer: D/2017/6030/9

VAD vzw

Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Inhoudsopgave

Inleiding

Sinds 1996 beheert VAD Ginger, een geïnformatiseerd registratiesysteem voor alcohol- en drugpreventieactiviteiten in Vlaanderen. Dit programma maakt het mogelijk dat lokale, regionale en Vlaamse preventiewerkers hun preventieactiviteiten aan de hand van een aantal standaardvariabelen registreren. VAD bundelt de data op Vlaams niveau en beschrijft de resultaten in een jaarlijks monitoringrapport.
Ginger heeft ondertussen al bijna twintig jaar zijn nut als geïnformatiseerd registratieprogramma voor alcohol- en drugpreventieactiviteiten aangetoond. Maar in de loop der jaren werd duidelijk dat er behoefte was aan een nieuwe versie, die meer afgestemd was op de nieuwe ICT-standaarden. Door nieuwe technologische en inhoudelijke noden drong een herwerking van het programma zich op. Daarom werd in 2008 www.vadginger.be ontwikkeld, een internettoepassing voor de Gingerregistratie. Door deze vernieuwing staan de ingevoerde data veilig weggeschreven op de VAD-server, kan VAD de vooruitgang in de registratie bewaken, kan de registrator altijd en overal registeren waar er internettoegang is, etc.
In vergelijking met de vorige Gingerversie werden ook inhoudelijk enkele variabelen toegevoegd, conform de doelstellingen voor Ginger in de convenant tussen de Vlaamse Overheid en VAD. Zo wordt gevraagd welke thema's (tabak, alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie, gokken en gamen) aan bod kwamen en welke materialen gebruikt werden in de voorbereiding of uitvoering van de preventieactiviteit. Ook wordt gevraagd of en hoe evaluatie aan bod kwam in de activiteit.
Op 1 januari 2009 startte het eerste registratiejaar in de nieuwe online-applicatie. Maar al vrij vlug kwamen ook de kinderziekten en beperkingen van de eerste onlineapplicatie aan het licht. Onder andere het feit dat het programma in een programmeertaal met weinig flexibiliteit en ontwikkelingspotentieel was geschreven, was een domper op het gebruiksgemak en een rem op de verdere technische ontwikkeling van Ginger.
Daarom werd in 2011 beslist om een verbeterde versie te ontwikkelen in de meer up-to-date en flexibele programmeertaal Java. In het kader van die vernieuwing voerde VAD in 2011 een evaluatie uit bij de Gingerregistrators. De resultaten van die evaluatie dienden als basis voor de inhoudelijke verwerking van het programma. In januari 2012 werd het nieuwe programma gelanceerd, wat al vlug leidde tot veel bijval van de Gingerregistrators.

Het Gingerrapport 2016 omvat zes hoofdstukken. In hoofdstuk 1 wordt schematisch de structuur van het registreerprogramma weergegeven. In hoofdstuk 2 wordt een algemeen overzicht gegeven van de resultaten en wordt gefocust op enkele opmerkelijke resultaten en trends. In hoofdstuk 3 wordt het Gingerbeeld per sector en in hoofdstuk 4 het Gingerbeeld per registratorgroep gegeven. In hoofdstuk 5 wordt het beeld van het CGG-preventiewerk iets dichter tegen het licht gehouden. In hoofdstuk 6 wordt kort stilgestaan bij wat de toekomst voor Ginger moet brengen.

Nog kort een toelichting om hoofdfronsen te voorkomen. Bij een aantal variabelen, zoals het bereik van sectoren, behandelde thema's of gebruikte materialen, kan de som van de categorieën boven 100% uitkomen. Dat is omdat men voor die variabelen meerdere categorieën kan aanvinken per activiteit.

Veel leesplezier!

Ginger 2016: de belangrijkste resultaten in een notendop

- 97 preventiewerkers (15 lokale, 51 regionale en 31 Vlaamse) voerden samen 7.430 preventieactiviteiten in voor het registratiejaar 2016. Dat is zowel qua aantal registrators als qua aantal geregistreerde activiteiten het hoogste niveau ooit. Het aantal lokale en regionale registrators bleef stabiel, het aantal Vlaamse actoren steeg met 8 eenheden. [→ *Hst. 2*]
- Na de piek in 2015 zijn intersectorale activiteiten in 2016 iets minder manifest aanwezig. Door deze daling kennen de meeste sectoren een iets lager bereik of een status quo. Uitzonderingen hierop zijn de gezondheidssector en de algemene bevolking, die in 2016 sterker participeren aan preventieactiviteiten. [→ *Hst. 2.2, 3.2 en 3.8*]
- De sectoren gezondheid (35,8%) en onderwijs (29,2%) zijn de sterkst participerende sectoren in alcohol- en drugpreventie. [→ *Hst. 2.2, 3.2 en 3.4*]
- Met de sectoren arbeid en onderwijs wordt duidelijk meer unisectoraal dan intersectoraal gewerkt. Met de gezondheidssector wordt, na 2 jaar overwicht aan intersectorale activiteiten, opnieuw sterker unisectoraal gewerkt. [→ *Hst. 2.2 en 3*]
- Dit zijn de meest participerende detailsectoren, met vermelding van sector en participatiegraad[1]:

1. Centra geestelijke gezondheidszorg – CGG (gezondheid)	19,3%
2. Secundair onderwijs (onderwijs)	16,1%
3. Lokale overheden (overheid)	14,6%
4. OCMW's (welzijn)	6,9%
5. Koepels (gezondheid)	6,8%
6. Basisonderwijs (onderwijs)	6,1%
7. Jeugdwerk (vrijetijd en cultuur)	5,8%
8. Lokaal gezondheidsoverleg – LOGO (gezondheid)	5,3%
9. Hoger onderwijs (onderwijs)	5,2%
10. Regionale overheden (overheid)	4,8%

- Overleg (37,6%) en vorming (23,0%) zijn de vaakst voorkomende activiteiten. Overleg komt in 2016 merkelijk minder vaak voor. [→ *Hst. 2.2*]
- Campagnes (3u13) en vorming (3u04) duren het langst, vroeginterventie (1u25) en consult/advies (1u32) het kortst. [→ *Hst. 2.2*]
- Overleg vind je proportioneel meer in de sectoren gezondheid, overheid en politie en justitie, vorming relatief meer in de sector onderwijs. Coaching komt vaker aan bod in de sector onderwijs. Vroeginterventie gaat het sterkst uit naar de algemene bevolking. [→ *Hst. 2.2 en 3*]
- De meeste activiteiten gaan door op het lokale niveau (53,8%), gevolgd door activiteiten op gemeenschapsniveau (19,7%). Het eerste komt in 2016 minder voor dan in 2015, het laatste meer. [→ *Hst. 2.2*]
- Intermediaire doelgroepen blijven de belangrijkste partner. Uiteindelijke doelgroepen worden vooral in de algemene bevolking bereikt (vnl. vroeginterventie). [→ *Hst. 2.2 en 3*]
- Alcohol (44,6%) en illegale drugs (39,2%) zijn de vaakst behandelde items. Tabak (21,0%), psychoactieve medicatie (19,8%) en ICT-verslaving (18,4%) komen in ongeveer één op de vijf activiteiten aan bod, gokken in één op de zeven activiteiten. [→ *Hst. 2.2*]
- Bij preventieactiviteiten wordt het vaakst materiaal gebruikt dat door VAD of De DrugLijn werd ontwikkeld (51,1%), gevolgd door zelf ontwikkeld materiaal (42,6%). [→ *Hst. 2.2*]
- 25,3% van alle preventieactiviteiten wordt geëvalueerd (vnl. vorming). [→ *Hst. 2.2*]

[1] De participatiegraad is hier berekend op basis van alle activiteiten, dus incl. intersectorale activiteiten. Dit, terwijl in hoofdstuk 3 de participatiegraad van detailsectoren enkel o.b.v. unisectorale activiteiten is berekend.

1. Structuur www.vadginger.be (versie 2016)

Alvorens tot de resultaten over te gaan, volgend overzicht van de variabelen die in www.vadginger.be zitten. De hoofdvariabelen met overeenkomstige vraagstelling zijn in de linker kolom weergegeven. In de rechter kolom vind je de antwoordmogelijkheden terug.

VRAAG	ANTWOORDMOGELIJKHEDEN
Omschrijving van de activiteit	Open veld.
Organisatie	Keuze uit door registrator vooraf aangemaakte lijst.
↳Suborganisatie	Keuze uit door registrator vooraf aangemaakte lijst (optioneel).
Interne activiteit	Keuze tussen 'ja' en 'neen'. Enkel niet-interne activiteiten worden in de Vlaamse Gingerdatabank weerhouden.
Op welke dag vond de activiteit plaats?	Datum aan te klikken in een kalender.
Hoe lang duurde de activiteit (in minuten)?	Aangeven van het aantal minuten dat de activiteit duurde.
Welke sector(en) en detailsector(en) waren aanwezig op de activiteit?	Keuze uit (combinatie van) 8 categorieën: arbeid, gezondheid, onderwijs, overheid, politie en justitie, vrijetijd en cultuur, welzijn en algemene bevolking. Afhankelijk van de keuze van de sector openen zich 5-18 categorieën voor detailsectoren (bij algemene bevolking geen detailsector). Voor VAD en CGG-preventiewerkers komt daar sinds 2016 de categorie 'pers' bij, zodat de vele persvragen goed geregistreerd kunnen worden als indicator voor de convenant.
Tot welk locatieniveau richt de activiteit zich?	Keuze uit 6 categorieën: lokaal, regionaal, provinciaal, gemeenschap of gewest, federaal, internationaal.
Welke doelgroep was aanwezig op de activiteit?	Keuze uit 2 categorieën: intermediaire doelgroep, uiteindelijke doelgroep. Afhankelijk van deze keuze openen zich nieuwe vragen en opties.
↳Intermediaire doelgroep: Wie waren aanwezig op de activiteit? Totaal aantal aanwezigen	Keuze uit 3 categorieën: preventiewerkers, intermediairs, bestuursniveau. Voor VAD-registrators geldt sinds 2016 volgende aanpassing: naast de categorieën 'Intermediairs' en 'Bestuursniveau' zijn er de categorieën 'Structurele partners – preventiewerkers', 'Structurele partners – hulpverleners' en 'Studenten'. Eerstgenoemde wordt in het kader van dit rapport naar 'Preventiewerkers' herbenoemd, de twee andere categorieën naar 'Intermediairs' (studenten ook, er van uitgaande dat zij bereikt worden als intermediair in opleiding). Aanduiden aantal aanwezigen in open veld.
↳Uiteindelijke doelgroep: Welke personen van de uiteindelijke doelgroep zijn aanwezig? Totaal aantal aanwezigen	Keuze uit 4 categorieën: jongeren, familiale omgeving, volwassenen, andere. Aanduiden aantal aanwezigen in open veld.
Over welke soort activiteit gaat het?	Keuze uit 7 categorieën: overleg, consult/advies, coaching, vorming, vroeginterventie, campagnes, andere actie. Afhankelijk van de keuze van de soort activiteit openen zich 2-5 categorieën voor detailactiviteit (bij consult/advies en andere actie geen detailactiviteit).
Welke items werden tijdens de activiteit behandeld?	Keuze uit 7 categorieën: geen specifiek middel als item, alcohol, illegale drugs, medicatie, tabak, gokken, ICT-verslavingen.
Welk materiaal werd ter voorbereiding en/of tijdens de uitvoering van de activiteit gebruikt?	Keuze uit 7 categorieën: zelf ontwikkeld materiaal, materiaal van VAD/De DrugLijn, ander materiaal op Vlaams niveau, ander materiaal op lokaal/regionaal niveau, ander materiaal op federaal niveau, ander materiaal op internationaal niveau, geen materiaal.

Is de activiteit geëvalueerd?	Keuze uit 2 categorieën: ja, neen.
↳ *(indien ja)*	
Hoe is de activiteit geëvalueerd?	Keuze uit 2 categorieën: mondeling, schriftelijk.
Wie heeft de activiteit geëvalueerd?	Keuze uit 3 categorieën: jijzelf, een externe persoon of organisatie, beide.
Is er een verslag gemaakt?	Keuze uit 2 categorieën: ja, neen.

2. Algemene resultaten

2.1. Samenstelling registratiepanel

Nooit eerder namen zoveel registrators deel aan de Gingerregistratie. In 2016 registreerden 97 preventieactoren in Ginger, wat acht meer is dan het vorige topjaar 2014 en acht meer dan in 2015. Voor 2009 lag het aantal Gingeraars tussen 65 en 70. Met de online-applicatie steeg dat in de periode 2009-2011 naar tussen de 80 en de 83 registrators en in de periode 2012-2016 groeide dat aantal verder aan tot boven de 90 registrators. Het merendeel van de Gingerregistrators is aan een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg verbonden. De stijging in vergelijking met 2015 komt volledig op naam van VAD-registrators. Ziehier de in 2016 aan de Gingerregistratie participerende personen, verdeeld per registratorgroep.

• Lokale preventiewerkers (15)

Tim Cools (Preventiedienst Geel), Karen Defosse (Drugpunt Waas), Joachim De Paepe (Drugpunt SMAK - Aalter & Knesselare), Liefke De Witte (Drugpunt-coördinatie), Sofie Fruyt (Preventiedienst H3K - Haacht), Bert Hauspie (Safe 'n Sound – CAW Zuidwestvlaanderen), Marc Heremans (Drugpunt Rhode & Schelde), Laura Leroux (Drugpunt Assenede-Evergem), Hylke Schaepherders (Dienst preventie stad Vilvoorde), Hanne Van Eeckhout (Drugpunt Lokeren-Berlare-Zele), Ben Van Gilbergen (Preventiedienst Tienen), Christophe Vanhuyse (Drugpunt Rhode & Schelde), Marijke Van Landeghem (Preventiedienst gemeente Beveren), Lies Verledens (Drugpunt Lokeren-Berlare-Zele) en Tineke Wancour (Drugpunt Leie & Schelde).

• Regionale preventiewerkers (51)

Jeroen Aerts (VGGZ-CAD Limburg), Peter Aertsen (CGG De Pont Mechelen), Carlo Baeten (VGGZ-CAD Limburg), Evelien Bartier (CGG Noord-West-Vlaanderen), Evi Bogaerts (VGGZ-CAD Limburg), Bert Boone (CGG Eclips), Karin Borkelmans (VGGZ-CAD Limburg), Joyce Borremans (CGG Vlaams-Brabant Oost), Wannes Broux (VGGZ-CAD Limburg), Christoph Cambré (CGG VAGGA-Altox Antwerpen), Maja Coppens (CGG Ahasverus), Dimitri Das (VGGZ-CAD Limburg), Tineke De Breucker (CGG Waas en Dender - Delta), Maaike De Coninck (CGG VAGGA-Altox Antwerpen), Shana De Houck (CGG Largo), Nele De Laender (CGG Eclips), Cynthia Deman (CGG Waas en Dender - Delta), Leen De Mey (CGG VAGGA-Altox Antwerpen), Leen De Rooms (CGG Ahasverus), Jan De Smet (CGG VAGGA-Altox Antwerpen), Tiny Devriendt (VGGZ-CAD Limburg), Annemie Durang (CGG Ahasverus), Katrijn Elsen (CGG VAGGA-Altox Antwerpen), Nils Eriksson (CGGZ Brussel), David Fraters (VGGZ-CAD Limburg), Ellen Gibney (VGGZ-CAD Limburg), Rudy Goossens (CGG Eclips), Katrien Hallewaert (CGG Largo), Ingrid Hanot (VGGZ-CAD Limburg), Ilse Himpe (CGG Largo), Silke Huysmans (CGG VAGGA-Altox Antwerpen), Kelly Jacobs (VGGZ-CAD Limburg), Christophe Kino (CGG Eclips), Giovanni Laleman (CGG Noord-West-Vlaanderen), Olivia da Silva Lemos (CGG Largo), May Leenaerts (CGG VAGGA-Altox Antwerpen), Kelly Mampaey (CGG VAGGA-Altox Antwerpen), Gwen Maris (CGG Vlaams-Brabant Oost), Kimberly Michiels (CGG Vlaams-Brabant Oost), Martijn Onsia (CGG VAGGA-Altox Antwerpen), Laurent Rouckhout (CGG Eclips), Marc Tack (CGG Eclips), Simon Tally (CGG Largo), Marilyn Toch (CGG Eclips), Inge Truyens (CGG Kempen – De Meander), Mariska Vaes (CGG VAGGA-Altox Antwerpen), Steven Vanderauwera (CGGZ Brussel),

Marjet Vanderstraeten (VGGZ-CAD Limburg), Ellen Van Eynde (CGG Kempen – De Meander), Femke Vankerschaver (CGG Vlaams-Brabant Oost) en Ilse Van Roy (CGG Ahasverus).

- **Vlaamse preventiewerkers (31)**

Inge Baeten (VAD), Laura Boutens (VAD), Annehieke Bryan (VAD), Joke Claessens (VAD), Mia De Bock (VAD), Jasmien De Doncker (VAD), Else De Donder (VAD), Tom Defillet (VAD), Jonathan Deleener (VAD), Ilse De Maeseneire (VAD), Nina De Paepe (VAD), Katrien Dewaelheyns (VAD), Tom Evenepoel (VAD), Gilles Geeraerts (VAD), Marijs Geirnaert (VAD), Johan Jongbloet (VAD), Marie-Claire Lambrechts (VAD), Fred Laudens (VAD), Sarah Melis (VAD), David Möbius (VAD), Jolien Moernaut (VAD), Martijn Onsia (VAD), Hanna Peeters (VAD), Johan Rosiers (VAD), Jochen Schrooten (VAD), Aaron Seys (VAD), Joris Van Damme (VAD), Johan Van de Walle (De Sleutel)[2], Karen Vanmarcke (VAD), Geert Verstuyf (VAD) en Femke Wijgaerts (VAD).

2.2. Overzicht van activiteiten

Er werden voor het registratiejaar 2016 in totaal 7.378 activiteiten in www.vadginger.be ingevoerd. Na een kwaliteitscontrole bleken er daarvan 38 niet te voldoen, vooral omdat het geen feitelijke Gingeractiviteiten zijn. De uitval bedroeg 0,5%, een verwaarloosbaar aandeel dat sinds de omschakeling naar de onlineversie van Ginger en de lancering van de nieuwe versie in januari 2012 veel lager ligt dan voorheen. Na aftrek van de 38 onbruikbare activiteiten houden we dus nog 7.340 activiteiten over voor de analyse. Dat zijn er 871 meer dan in 2015 en is het hoogste aantal ooit.

Vooraleer de hoofdresultaten wat meer in detail te bekijken, zetten we de verdeling van alle preventieactiviteiten per soort op een rijtje.

Soort activiteit	Activiteiten	Aandeel
Overleg	2.758	37,6%
Vorming	1.689	23,0%
Consult/advies	972	13,2%
Vroeginterventie	808	11,0%
Coaching	500	6,8%
Campagnes	235	3,2%
Andere actie	378	5,1%
Totaal	7.340	

Tabel A1: Overzicht soort activiteiten

Zoals steeds heeft overleg ook in 2016 de bovenhand, ondanks een duidelijke daling in vergelijking met 2015 (van 44,1% naar 37,6%). Vorming komt in bijna een kwart van de activiteiten aan bod, een lichte stijging in vergelijking met 2015 (van 21,0% naar 23,0%). Deze beide soorten samen zijn goed voor zes op de tien preventieactiviteiten. Andere

[2] Alle preventieactiviteiten van De Sleutel worden onder één account geregistreerd.

soorten staan minder vaak op het programma, maar komen toch ook telkens in enkele honderden activiteiten aan bod. Consult/advies blijft in belang toenemen: van 8,5% in 2014, over 9,9% in 2015, naar 13,2% in 2016. Ook vroeginterventie maakt een sprong voorwaarts, van 8,5% in 2015 naar 11,0% in 2016.

⇨ *Participatie van de sectoren (tabel B1)*

Zoals ook in hoofdstuk 3 duidelijk zal worden, daalt de participatiegraad van de meeste sectoren in vergelijking met vorig jaar, dit ondanks een algemene stijging van het aantal geregistreerde activiteiten. Daar zijn twee verklaringen voor: 1) het aandeel intersectorale activiteiten daalt bij de lokale registrators door een sterker accent op vroeginterventie waarin maar 1 'sector' (in regel de algemene bevolking) participeert 2) het aandeel intersectorale activiteiten daalt bij de Vlaamse registrators omdat VAD-registrators nog sterker het beeld van die registratorgroep bepalen en zij vooral unisectorale activiteiten uitvoeren. Het aandeel intersectorale activiteiten bij de regionale registratorgroep kent niet zo'n sterke daling als bij de twee andere.
Net zoals de vorige jaren neemt de gezondheidssector van alle sectoren proportioneel het meest deel aan de geregistreerde preventieactiviteiten, gevolgd door de onderwijssector. Wat de unisectorale activiteiten betreft, is onderwijs nog steeds de meest bereikte sector. Maar als je de intersectorale activiteiten mee in beschouwing neemt, spant de gezondheidssector de kroon. Deze sector is vanouds een sector die veel aan preventie doet middels deelname aan intersectorale samenwerking, zoals vormingen waar CGG-preventiewerkers aan deelnemen of overleg tussen regionale preventiewerkers en (inter)gemeentelijke preventiewerkers. In 2016 nam de gezondheidssector deel aan ruim een derde van alle preventieactiviteiten (35,8%). Het aandeel van de onderwijssector ligt daar enkele percentpunten onder (29,2%). De overheidssector is de derde meest bereikte sector (23,3%). De welzijnssector en de algemene bevolking worden in iets meer dan één op de zes activiteiten betrokken (resp. 17,3% en 18,2%). De sector vrijetijd en cultuur ziet zijn stijging van de laatste jaren ombuigen naar een lichte daling, van 13,6% in 2015 naar 12,0% in 2016. De participatiegraad van de sectoren arbeid en politie en justitie zit rond de 5%.

⇨ *Evolutie unisectorale activiteiten van de sectoren (grafieken B1 en B2)*

<u>Noot</u>: unisectorale activiteit = activiteit die uitsluitend met één bepaalde sector wordt uitgevoerd. Bijvoorbeeld: een preventieactiviteit in een school, waar geen actoren uit andere sectoren aan deelnemen, is een unisectorale activiteit met de onderwijssector.

Bijna alle sectoren kenden de voorgaande jaren een daling van unisectorale activiteiten, ten voordele van intersectorale activiteiten. Deze evolutie ligt in de lijn van de verwachtingen omdat de multicomponentenaanpak[3] sterker effectief bleek te zijn in preventie. Voor de meeste sectoren houdt deze tendens aan, maar voor de sector gezondheid zien we in 2016 weer een stijging. Zelfs in die mate dat de gezondheidssector weer sterker via unisectorale activiteiten wordt bereikt dan via intersectorale activiteiten. Onderwijs en arbeid zijn de andere sectoren die het sterkst unisectoraal bereikt worden. Dit geldt ook voor de algemene bevolking.

---

[3] Een multicomponentenaanpak is een preventieve aanpak die gebaseerd is op het inspelen op verschillende factoren en in verschillende settings. Deze methode bleek, op basis van een systematische review van 20 RCT's, zeer effectief te zijn in het beperken van alcoholmisbruik bij adolescenten.

De overige sectoren wordt sterker via intersectorale weg gewerkt. De verhouding tussen unisectorale en intersectorale activiteiten en de evolutie hierin zijn het best zichtbaar in hoofdstuk 3, waar het beeld van elke sector apart wordt weergegeven.

⇨ Evolutie intersectorale activiteiten (tabel B2)

<u>Noot</u>: intersectorale activiteit = activiteit waaraan meerdere sectoren deelnemen. Bijvoorbeeld: een preventieactiviteit waaraan zowel de directie van een school, als een lokale gemeentelijke preventiewerker, als een uitbater van een jongerencafé aan deelnemen, is een intersectorale activiteit met zowel de onderwijssector, als de overheidssector, als de vrijetijds- en cultuursector.

Intersectorale samenwerking kende al die jaren van Gingerregistratie een wisselend verloop. Terwijl het aandeel intersectorale activiteiten voor 2012 onder de 20% lag, groeide dat aandeel nadien gestaag tot 29,9% in 2015. In 2016 zakt het naar 25,7%.
In 2016 was er wel een stijging van het gemiddelde aantal deelnemende sectoren per intersectorale activiteit. Als we de score van de samengestelde ISS-indicator[4] bekijken, is het duidelijk dat intersectorale samenwerking nog steeds hoger scoort dan voor 2014.

⇨ Tijdsinvestering per activiteit en per sector (tabel B3)

Alle geregistreerde preventieactiviteiten samen hebben in totaal 15.477 uren in beslag genomen. De gemiddelde duur per activiteit is 2 uur en 7 minuten. Sommige activiteiten, zoals vorming en campagnes, duren gemiddeld een stuk langer. Andere soorten, in de eerste plaats vroeginterventie en consult/advies, duren minder lang.
Als we de tijdsinvestering per soort activiteit in de verschillende sectoren bekijken, dan zien we dat de waarden meestal niet ver van de gemiddelden liggen. Toch zijn er enkele sterkere afwijkingen. Zo duren overleg en consult/advies in de arbeidssector minder lang dan algemeen. Consult/advies neemt in de sector vrijetijd en cultuur en naar de algemene bevolking toe gemiddeld meer tijd in beslag.

⇨ Soort activiteit per sector (tabel B5)

Overleg is ondanks de proportionele daling nog steeds duidelijk de vaakst uitgeoefende activiteit (37,6%). Overleg komt nog sterker dan gemiddeld aan bod in de sectoren overheid (61,5%), politie en justitie (60,9%) en gezondheid (59,1%). In de sectoren onderwijs (27,1%) en arbeid (20,3%) en naar de algemene bevolking toe (6,6%) komt dit dan weer veel minder voor.
Vorming, met 23,0% de tweede vaakst voorkomende soort activiteit, kent in de sectoren onderwijs (44,0%) en arbeid (35,3%) een sterkere toepassing. Consult/advies komt in 13,2% van de geregistreerde preventieactiviteiten aan bod, zonder dat dit merkelijk meer voorkomt in de ene of de andere sector. Vroeginterventie[5] is in 11,0% van alle preventieactiviteiten aan de orde en in het werken met de algemene bevolking de dominante activiteit (57,1%). Coaching is goed voor 6,8% van de activiteiten, zonder een uitschieter in één van de sectoren. Campagnes maken 3,2% van alle geregistreerde

---

[4] De ISS-indicator, berekend volgens de formule [percentage intersectorale activiteiten op het totaal aantal activiteiten x gemiddeld aantal aanwezige sectoren per intersectorale activiteit], geeft een indicatie van de omvang van intersectorale samenwerking.
[5] In de handleiding van Ginger gedefinieerd als "activiteiten die kaderen in het vroegtijdig tussenkomen om problemen als gevolg van alcohol- en druggebruik zo beperkt mogelijk te houden."

activiteiten uit. Naar de algemene bevolking toe en in de sector vrijetijd en cultuur komt deze detailactiviteit meer dan gemiddeld voor (resp. 10,0% en 9,9%).

⇨ Bereikte doelgroepen per sector (tabellen A2 en B6)

Driekwart van alle in Ginger geregistreerde preventieactiviteiten vindt plaats met intermediaire doelgroepen (73,5%). In de meeste sectoren ligt dat aandeel zelfs rond of boven 90%. Enkel in de sectoren onderwijs en vrijetijd en cultuur ligt dat aandeel lager. Binnen deze intermediaire doelgroepen gaan de meeste activiteiten uit naar de specifieke categorie 'intermediairs' (74,9%), een aandeel dat bijna even hoog is als vorig jaar (72,8%). In de meeste sectoren hebben de intermediairs de bovenhand, maar in de sector overheid zijn preventiewerkers vaker betrokken partij. Dat komt omdat de meeste (inter)gemeentelijke preventiewerkers werkzaam zijn bij (inter)gemeentelijke overheden en in Ginger onder die sector worden geregistreerd. Algemeen genomen zijn preventiewerkers in een derde van de activiteiten met intermediaire doelgroepen van de partij (33,4%), met in de meeste sectoren een aandeel rond de 5% à 10%. Het bestuursniveau neemt deel aan bijna een kwart van de activiteiten (23,8%), waarbij in de meeste sectoren een aandeel tussen pakweg 10% en 25%. Eén sector bereikt vaker het bestuursniveau, met name overheid.
Wat activiteiten met uiteindelijke doelgroepen (26,5%) betreft, is dit – behalve met de algemene bevolking - vooral aan de orde in de activiteiten met de sectoren onderwijs en vrije tijd en cultuur. Indien er in die sectoren met de uiteindelijke doelgroep wordt gewerkt, is dat in regel met jongeren. In het werken met uiteindelijke doelgroepen gaat de meeste aandacht sowieso uit naar jongeren (82,9%). Dat aandeel ligt hoger dan in voorgaande jaren. In de sectoren arbeid, politie en justitie en welzijn wordt in de eerste plaats met volwassenen gewerkt. Familiale omgeving is proportioneel het sterkst vertegenwoordigd in activiteiten met de algemene bevolking.

Sector Arbeid	Intermediaire doelgroep (90,9%)			Uiteindelijke doelgroep (9,1%)			
	Preventie	Intermed.	Bestuur.	Jongeren	Familiale	Volwassenen	Andere
	5,3%	85,7%	25,4%	8,3%	0,0%	91,7%	4,2%
Sector gezondheid	Intermediaire doelgroep (95,2%)			Uiteindelijke doelgroep (4,8%)			
	Preventie	Intermed.	Bestuur.	Jongeren	Familiale	Volwassenen	Andere
	46,3%	58,5%	15,7%	65,5%	14,5%	29,1%	10,9%
Sector Onderwijs	Intermediaire doelgroep (72,0%)			Uiteindelijke doelgroep (28,0%)			
	Preventie	Intermed.	Bestuur.	Jongeren	Familiale	Volwassenen	Andere
	5,5%	95,4%	12,8%	97,6%	2,0%	4,2%	0,0%
Sector overheid	Intermediaire doelgroep (94,6%)			Uiteindelijke doelgroep (5,4%)			
	Preventie	Intermed.	Bestuur.	Jongeren	Familiale	Volwassenen	Andere
	45,5%	29,7%	38,6%	11,1%	0,0%	100%	0,0%
Sector politie en justitie	Intermediaire doelgroep (88,2%)			Uiteindelijke doelgroep (11,8%)			
	Preventie	Intermed.	Bestuur.	Jongeren	Familiale	Volwassenen	Andere
	3,9%	98,0%	17,6%	28,6%	0,0%	71,4%	0,0%
Sector vrijetijd & cultuur	Intermediaire doelgroep (76,5%)			Uiteindelijke doelgroep (23,5%)			
	Preventie	Intermed.	Bestuur.	Jongeren	Familiale	Volwassenen	Andere
	10,2%	84,3%	13,6%	75,3%	2,2%	44,9%	9,0%

Sector welzijn	Intermediaire doelgroep (91,3%)			Uiteindelijke doelgroep (8,7%)			
	Preventie	Intermed.	Bestuur.	Jongeren	Familiale	Volwassenen	Andere
	12,0%	93,4%	8,0%	32,6%	8,7%	76,1%	0,0%
Algemene bevolking	Intermediaire doelgroep (15,1%)			Uiteindelijke doelgroep (84,9%)			
	Preventie	Intermed.	Bestuur.	Jongeren	Familiale	Volwassenen	Andere
	1,1%	94,7%	6,3%	72,8%	33,0%	31,0%	2,2%
Totaal	Intermediaire doelgroep (73,5%)			Uiteindelijke doelgroep (26,5%)			
	Preventie	Intermed.	Bestuur.	Jongeren	Familiale	Volwassenen	Andere
	33,4%	74,9%	23,8%	82,9%	22,6%	33,3%	2,9%

Tabel A2: bereik van doelgroepen en specifieke doelgroepen, per sector

⇨ *Behandelde thema's per sector (tabel B7)*

In iets minder dan de helft wordt geen specifiek middel behandeld (46,0%)[6], wat iets minder is dan in voorgaande jaren. Dat gebeurt het meest in het kader van overleg (bv. deelname aan gemeentelijk preventieoverleg of de gemeentelijke gezondheidsraad) en coaching (bv. supervisie-activiteiten).
Als we naar de wel benoemde thema's kijken, dan zien we dat in bijna de helft van de preventieactiviteiten het thema alcohol specifiek aan bod komt (44,6%), wat iets minder vaak is dan in 2015 (46,3%). Het thema alcohol heeft duidelijk vaker een plaats in preventieactiviteiten naar de algemene bevolking. In vier op de tien activiteiten gaat het over illegale drugs (39,2%). Door de derde lichte daling op rij scoort dat thema minder hoog dan in 2013 (toen 45,4%). Toch ligt dat aandeel nog steeds hoger dan in 2012 (35,6%). Illegale drugs komen als thema eveneens sterker aan bod in preventieactiviteiten naar de algemene bevolking.
Tabak komt in ruim een vijfde van de preventieactiviteiten aan bod (21,0%), wat net als vorig jaar een daling is. Dat aandeel ligt zo'n 5% lager dan in 2014 (toen 26,3%). Dat gebeurt zo goed als altijd in activiteiten waarin ook alcohol en/of illegale drugs aan bod komen. Het thema tabak komt sterker dan gemiddeld aan bod in preventieactiviteiten naar de algemene bevolking.
Medicatie is een thema in bijna één op de vijf preventieactiviteiten (19,8%), een aandeel dat iets lager ligt dan in de vier voorgaande jaren (toen telkens tussen 21,1% en 23,5%). In de arbeidssector komt dit thema duidelijk vaker aan bod.
Het thema ICT-verslaving verliest voor het eerst wat terrein. Terwijl dit thema tussen 2011 en 2015 steeg van 6,0% van alle Gingeractiviteiten naar 19,9%, ligt dat aandeel nu op 18,4%. Gokken kent dan weer voor het tweede jaar op rij een (lichte) stijging, van 12,0% in 2014 over 13,1% in 2015 naar 14,1% in 2016. Zowel ICT-verslaving als gokken worden als thema sterker opgenomen in de sector onderwijs.

⇨ *Gebruikte materialen per sector (tabel B8)*

Materiaal van VAD/De DrugLijn (51,1%) en zelf ontwikkeld materiaal (42,6%) worden duidelijk het meest gehanteerd in het kader van preventieactiviteiten. Voor beide is dat een lichte stijging in vergelijking met 2015. Materialen van VAD/De DrugLijn worden het meest in overleg- en vormingsactiviteiten gebruikt, daarnaast zien we dat materialen van

[6] De antwoordcategorie 'geen specifiek middel' vervangt het vroegere 'middelengebruik algemeen' en wordt gekozen als het over het ruimere thema middelengebruik gaat, zonder specifiek in te gaan op aparte categorieën van dat middelengebruik.

VAD/De DrugLijn in coachingsactiviteiten sterker uit de verf komen. Zelf ontwikkeld materiaal wordt in de eerste plaats in vormingsactiviteiten gebruikt, maar ook relatief vaak in het kader van vroeginterventie.
Materialen die op andere niveaus zijn ontwikkeld, komen duidelijk minder vaak voor. In een kwart van de activiteiten wordt geen materiaal gebruikt.

⇨ ***Evaluatie per sector (tabellen B9 en B10)***

Een kwart van de in Ginger geregistreerde preventieactiviteiten is geëvalueerd (25,3%). Dat kan weinig lijken, maar hierbij mag niet vergeten worden dat in Ginger activiteiten worden geregistreerd en geen acties of langdurige processen. Er kan tijdens het proces en/of aan het eind van het proces geëvalueerd worden, zonder dat je elke afzonderlijke activiteit evalueert. In die zin is 25,3% zelfs een hoog percentage. Vooral vormingsactiviteiten worden geëvalueerd (66,3%), terwijl activiteiten in het kader van consult/advies (7,1%) en overleg (8,2%) het minst worden geëvalueerd. Dit komt omdat vormingsactiviteiten meestal afgerond worden na één sessie en dan al geëvalueerd kunnen worden. Overlegactiviteiten zijn vaker onderdeel van een langdurend proces, waarbij niet na elke stap geëvalueerd wordt. En consult/advies is vaak zo ad hoc dat evaluatie niet relevant is.
Tussen de sectoren zijn er proportionele verschillen inzake het aandeel geëvalueerde activiteiten. Zo kennen de sectoren arbeid (40,0%) en onderwijs (36,7%) een hoger aandeel geëvalueerde activiteiten dan de overige sectoren. Dat heeft te maken met het hoger aandeel vormingsactiviteiten in deze sectoren. Anderzijds zijn er in de typische overlegsectoren overheid en gezondheid minder activiteiten die geëvalueerd zijn (resp. 14,2% en 18,6%).

2.3. Evoluties in de Gingerdata 2009-2016

2016 was al het zevende registratiejaar waarin de herwerkte online-versie van Ginger gebruikt werd. Dat biedt toch al een redelijke basis om te vergelijken over iets langere termijn. Daarom nemen we hier de evoluties tussen 2009 en 2016 onder de loep.

Soort activiteit	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Evol. '09-'16
Overleg	45,3%	44,8%	45,7%	43,0%	43,5%	43,8%	44,1%	37,6%	-7,7%
Coaching	10,3%	11,1%	10,0%	6,3%	8,0%	7,4%	7,4%	6,8%	-3,5%
Consult/advies	9,0%	8,1%	8,1%	10,4%	9,2%	8,5%	9,9%	13,2%	+4,2%
Vorming	25,0%	23,7%	23,7%	22,1%	22,0%	24,8%	21,0%	23,0%	-2,0%
Vroeginterventie	5,0%	7,0%	5,8%	7,8%	11,0%	7,9%	8,5%	11,0%	+6,0%
Andere acties	5,5%	5,3%	6,7%	6,2%	3,9%	4,3%	5,7%	5,1%	-0,3%
Campagnes	-	-	-	4,1%	2,5%	3,5%	3,3%	3,2%	-

<u>Tabel A4</u>: evolutie activiteiten, per soort (2009-2016)

Vroeginterventie is de soort activiteit die er proportioneel gezien het sterkst op vooruitging over de laatste zes jaren, al kent ook consult/advies plots een duidelijk hoger aandeel dan

in de voorgaande jaren (tabel A4). Overleg kent in 2016 een sterke achteruitgang, nadat dit aandeel tussen 2009 en 2015 vrij stabiel bleef. Ook coaching kende in de loop van de jaren een daling.

Gem. tijdsduur per activiteit	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Evol. '09-'16
Overleg	2u01	2u00	1u56	1u58	1u59	1u58	1u56	1u54	-7′
Coaching	1u57	1u57	1u56	2u00	1u57	1u53	1u49	1u48	-9′
Consult/advies	2u05	1u38	1u29	1u40	1u13	1u19	1u30	1u32	-33′
Vorming	3u30	3u27	3u20	3u16	3u17	3u06	3u11	3u04	-26′
Vroeginterventie	3u53	3u00	3u38	1u59	1u38	1u52	1u51	1u25	-2u28
Campagnes	-	-	-	2u35	2u29	3u53	3u18	3u13	+38′
Andere actie	2u51	3u01	2u28	2u02	2u35	2u35	1u56	2u01	-50′

Tabel A5 evolutie tijdsduur activiteiten, per soort (2009-2016)

De lagere gemiddelde tijdsduur van vroeginterventie springt in het oog, waarbij vooral het verschil tussen 2009-2011 en 2012-2016 aanzienlijk is. Die opvallende evolutie hangt samen met de shift naar meer vroeginterventie aan personen, ten nadele van de meer tijdsintensieve vroeginterventie aan groepen. Terwijl in de periode 2009-2011 de onderlinge verhoudingen nog eerder naar een evenwicht neigden, vindt in 2016 vijf keer meer vroeginterventie aan personen plaats.
Ook consult/advies en vorming kennen een kortere duur, al zijn de verschillen daar kleiner. Campagnes is de enige soort waarvan het meest recente gemiddelde hoger ligt dan in de beginmeting. De gemiddelde duur van overleg- en coachingsactiviteiten bleef over de jaren heen vrij stabiel (tabel A5).

Locatieniveau	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Evol. '09-'16
Lokaal	63,0%	60,4%	59,8%	59,6%	56,6%	60,1%	58,6%	53,8%	-9,2%
Regionaal	8,6%	11,6%	13,6%	15,0%	16,5%	13,5%	14,1%	13,7%	+5,1%
Provinciaal	9,0%	9,0%	9,4%	7,7%	7,9%	7,8%	9,0%	8,2%	-0,8%
Gemeenschap/gewest	15,4%	14,5%	13,9%	14,1%	16,4%	15,7%	14,6%	19,7%	+4,3%
Federaal	2,5%	2,7%	2,2%	2,5%	1,7%	1,7%	1,8%	2,5%	s.q.
Internationaal	1,5%	1,8%	1,1%	1,0%	0,9%	1,2%	1,4%	1,5%	s.q.

Tabel A6: evolutie locatieniveau (2009-2016)

Werken op lokaal niveau blijft, ondanks een algemene en in 2016 zelfs uitgesproken daling, duidelijk het vaakst voorkomen. Daar staat tegenover dat preventieactiviteiten op het regionaal niveau (bv. intergemeentelijk) in diezelfde periode aan belang toenamen. Na een vrij stabiel aandeel tussen 2009 en 2015 wint het gemeenschaps- en gewestniveau in 2016 aan belang. De andere locatieniveaus blijven over de jaren heen stabiel (tabel A6).

Doelgroepen	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Evol. '09-'16
Intermediaire	76,3%	75,2%	76,1%	72,1%	65,8%	74,3%	74,4%	73,5%	-2,8%
⇨Intermediairs	67,8%	68,1%	89,0%	74,5%	69,7%	73,2%	72,8%	74,9%	+6,1%
⇨Bestuursniveau	31,1%	30,6%	30,2%	26,5%	17,3%	23,8%	26,0%	23,8%	-7,3%
⇨Preventiewerkers	34,8%	33,5%	30,3%	34,9%	30,4%	37,2%	41,7%	33,4%	-1,4%
Uiteindelijke	23,7%	24,8%	23,9%	27,9%	34,2%	25,7%	25,6%	26,5%	+2,8%
⇨Volwassenen	38,5%	34,9%	48,7%	32,1%	28,3%	30,3%	33,1%	33,3%	-5,2%
⇨Jongeren	62,4%	69,4%	46,9%	72,4%	75,1%	74,3%	72,2%	82,9%	+20,5%
⇨Familiale omgeving	12,0%	11,5%	16,8%	12,1%	12,8%	16,9%	20,4%	22,6%	+10,6%

<u>Tabel A7</u>: evolutie doelgroepen (2009-2016)

Na de daling van het aandeel van intermediaire doelgroepen tussen 2012 en 2013 is dat aandeel weer naar de 'getrouwe' grootteorde geklommen, waardoor je over de jaren heen een vrij stabiel beeld krijgt (tabel A7). De specifieke doelgroep bestuursniveau daalt tussen 2009 en 2013, maar kent nadien weer een hoger aandeel. Preventiewerkers zijn door de daling in 2016 ongeveer even sterk betrokken als in de jaren voor 2014. Het aandeel van intermediairs ligt hoger dan in 2009. Bij uiteindelijke doelgroepen zien we de drie laatste jaren een stabilisering van het algemene aandeel. Behalve de piek in 2013 maakte het aandeel over de jaren heen weinig opvallende sprongen. Over de laatste acht jaar heen is er een duidelijke stijging van het aandeel 'jongeren' en 'familiale omgeving' en een daling van het aandeel 'volwassenen' zichtbaar.

Behandelde items	*2009*	*2010*	*2011*	2012	2013	2014	2015	2016	Evol. '12-'16
Middelengebruik alg.[7]	*82,1%*	*84,5%*	*80,8%*						
Geen specifiek middel[6]				54,2%	46,2%	47,4%	48,7%	46,0%	-8,2%
Alcohol	*22,3%*	*26,6%*	*28,7%*	44,8%	49,7%	46,9%	46,3%	44,6%	-0,2%
Illegale drugs	*16,5%*	*19,7%*	*15,6%*	35,6%	45,4%	43,5%	41,1%	39,2%	+3,6%
Medicatie	*9,4%*	*10,9%*	*9,4%*	21,1%	23,5%	22,5%	22,1%	19,8%	-1,3%
Tabak	*6,4%*	*8,5%*	*9,0%*	20,7%	25,6%	26,3%	24,2%	21,0%	+0,3%
Gokken	*5,9%*	*7,6%*	*6,9%*	11,8%	11,8%	12,0%	13,1%	14,1%	+2,3%
ICT-verslaving	*3,4%*	*5,9%*	*6,0%*	12,0%	15,7%	18,2%	19,9%	18,4%	+6,4%

<u>Tabel A8</u>: evolutie behandelde items (2012-2016)

2016 is het vijfde registratiejaar sinds de ingrijpende verandering van de categorieën[8]. Opvallend is dat in 2016 voor alle items behalve gokken het aandeel lager ligt dan in 2015, dit ondanks het feit dat ook de categorie 'geen specifiek middel' verder aan belang inboette.

[7] De antwoordcategorie 'geen specifiek middel' vervangt vanaf 2012 de antwoordcategorie 'middelengebruik algemeen' en wordt gekozen als het over het ruimere thema middelengebruik gaat, zonder specifiek in te gaan op aparte categorieën van dat middelengebruik.

[8] Tussen 2009 en 2011 werd de categorie 'middelengebruik algemeen' gehanteerd, vanaf 2012 is deze vervangen door 'geen specifiek middel', omdat registrators (te) vlug voor 'middelengebruik algemeen' kozen als er verschillende middelen in een preventieactiviteit aan bod kwamen. Dat leidde tot een onderschatting van de mate waarin elk van de specifieke middelen behandeld werd. Door de aanpassing zien we dat het aandeel van elk specifiek benoemd middel hoger ligt dan voordien en een realistischer beeld geeft.

Als we de evoluties sinds de herwerking bekijken, valt op dat vooral ICT-verslaving vaker aan bod komt dan in 2012. Daarnaast kennen ook illegale drugs en gokken een geringe toename. Voor ICT-verslaving gaat het om een aanhoudende stijging tot in 2015, gevolgd door een eerste daling in 2016. Alcohol en tabak zitten quasi op het zelfde aandeel als in 2012 (tabel A8).

Gebruikt materiaal	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**Evol. '09-'16**
Zelf ontwikkeld materiaal	51,1%	48,1%	43,5%	46,7%	38,5%	40,1%	41,0%	42,6%	-8,5%
Materiaal van VAD/ De DrugLijn	45,5%	45,3%	44,8%	41,9%	46,2%	46,3%	49,7%	51,1%	+5,6%
Ander materiaal op Vlaams niveau	10,4%	8,2%	6,5%	10,2%	9,7%	9,8%	9,0%	10,4%	s.q.
Ander materiaal op lokaal/regionaal niveau	11,5%	7,4%	6,2%	6,8%	5,1%	5,3%	5,6%	5,1%	-6,4%
Ander materiaal op internationaal niveau	8,0%	5,7%	5,5%	8,5%	4,6%	5,3%	3,4%	3,5%	-4,5%
Geen materiaal	-	-	-	24,2%	28,6%	28,4%	27,9%	24,9%	+0,7% ('12-'16)

<u>Tabel A9</u>: evolutie gebruikt materiaal (2009-2016)

Over acht jaar heen is het aandeel van zelf ontwikkeld materiaal en van ander materiaal op lokaal/regionaal en op internationaal niveau duidelijk gedaald. Materiaal van VAD/De DrugLijn wordt vaker gebruikt en ander materiaal op Vlaams niveau zit op hetzelfde niveau (tabel A9).

Evaluatie	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**Evol. '09-'16**
Aandeel geëval. activiteiten	32,0%	32,0%	32,2%	28,8%	28,6%	27,3%	25,3%	25,3%	-6,7%
Rapport indien geëvalueerd	68,4%	68,2%	63,4%	97,7%	99,0%	98,4%	99,7%	99,0%	+30,6%
Aandeel evaluatieverslag	21,9%	21,8%	20,4%	28,1%	28,3%	26,9%	25,2%	25,1%	+3,2%

<u>Tabel A10</u>: evolutie evaluatie (2009-2016)

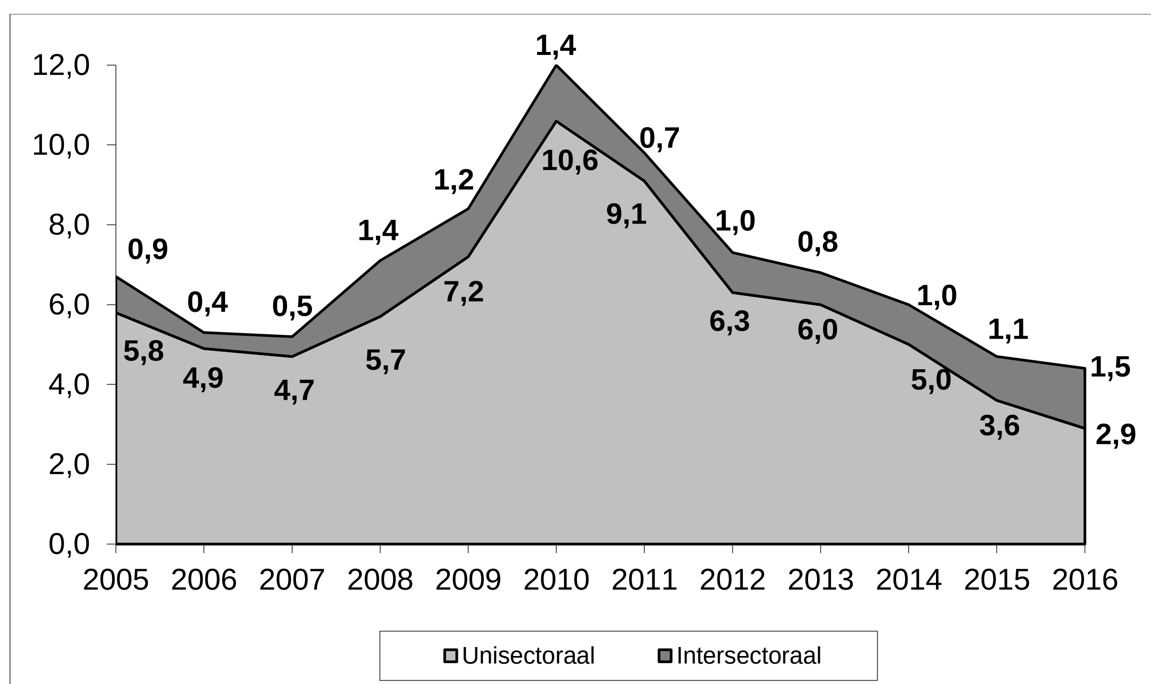
De evaluatiegraad in 2016 is, in vergelijking met 2015, stabiel gebleven. Door de aanhoudende daling na 2011 ligt dat cijfer nu een stuk lager ligt dan in 2009. Anderzijds wordt nu veel vaker gerapporteerd, waardoor het aandeel activiteiten waarvan een evaluatieverslag werd gemaakt wat hoger is dan in 2009 (tabel A10).

3. Resultaten per sector

3.1. Sector Arbeid

⇨ *Aandeel preventieactiviteiten (tabel B1 en grafiek A1)*

De arbeidssector nam in 2015 deel aan 320 geregistreerde preventieactiviteiten. Dat komt overeen met een aandeel van 4,4%. Het merendeel (2,9%) verloopt via unisectorale weg. Als we het aandeel van de arbeidssector over de laatste jaren beschouwen, dan zien we dat het tussen 2007 en 2010 duidelijk stijgt. Die stijging is vooral te wijten aan de voorbereiding en het in voege treden van cao 100[9]. Ook de daaraan gekoppelde impuls van de Vlaamse overheid om via projectsubsidiëring de begeleiding van CGG-preventiewerkers in het ontwikkelen van een alcohol- en drugbeleid in ondernemingen te verzekeren, kan deze stijging verklaren. Na de piek in 2010 is er een terugval waarneembaar. Alcohol en drugs lijkt momenteel geen prioriteit meer in de meeste organisaties, omdat aan de wettelijke verplichting is voldaan. De evaluatie van cao 100, die momenteel op de agenda staat van de Nationale Arbeidsraad, kan voor een nieuw elan zorgen. Die evaluatie kan ook leiden tot een wettelijke kader van publieke organisaties. Daarnaast heeft het door VAD ontwikkelen van een beleidsmatige preventieve aanpak met bijhorende tools (bv. vragenlijst Q-ADO 2.0) ertoe geleid dat de Externe Diensten voor Preventie en Bescherming op het werk vaker als niet-categoriale preventieactoren betrokken worden bij vragen over tabak, alcohol, medicatie, illegale drugs en andere verslavingen, waardoor die vragen minder bij de categoriale preventiewerkers terechtkomen.

Grafiek A1: evolutie unisectorale en intersectorale activiteiten (2005-2016)

[9] Deze collectieve arbeidsovereenkomst verplicht iedere werkgever in de privésector om vanaf 1 april 2010 een beleidsverklaring over middelenmisbruik op de werkplaats in het arbeidsreglement op te nemen. Onder middelen verstaat men alcohol, illegale drugs en psychoactieve medicatie.

⇨ ***Detailsectoren (tabel A11)***

In het werken met de arbeidssector worden vooral grotere bedrijven en organisaties met meer dan 50 personeelsleden bereikt. In de eerste plaats private bedrijven met meer dan 50 personeelsleden, al verliest deze categorie al voor de tweede keer op rij heel wat van zijn aandeel. Terwijl grotere private bedrijven in 2014 nog in 42% van de activiteiten met de arbeidssector participeerden, is dat ondertussen teruggevallen naar 28,2%.
Social profit organisaties met meer dan 50 werknemers blijven (ondanks eveneens een daling van 28,3% naar 22,1%) nog net de tweede meest betrokken detailsector.
Grotere overheidsbedrijven met meer dan 50 personeelsleden worden net als de twee voorgaande jaren in om en bij een vijfde van de activiteiten betrokken (21,6%). Dat blijft duidelijk minder dan 2012, toen dat aandeel nog op 31,2% lag. De stijging tussen 2010 en 2012 van overheidsbedrijven kwam er wellicht doordat overheidsbedrijven zich lieten inspireren door het wettelijk kader dat in de private sector bestaat (CAO 100), waarvan de visie en krachtlijnen ook toepasbaar zijn voor publieke organisaties. Deze impuls hield echter niet lang aan, wat het belang van wetgeving als impuls en voorwaardenscheppende basis onderstreept.
De meest opmerkelijke stijger zijn de Externe Diensten Preventie en Bescherming op het Werk (EDPBW), wiens aandeel in vergelijking met het voorgaande registratiejaar steeg van 6,9% naar 11,3% In vergelijking met 2014 (4,8%) is dat meer dan een verdubbeling.

Detailsector	**Aandeel**
Private bedrijven (>50 pers.)	28,2%
Social profit organisaties (>50 pers.)	22,1%
Overheidsbedrijven (>50 pers.)	21,6%
Externe Diensten Preventie en Bescherming	11,3%
Social profit organisaties (1-50 pers.)	10,8%
Private bedrijven (1-50 pers.)	6,1%
Overheidsbedrijven (1-50 pers.)	5,6%
Vakbonden	4,7%
Koepels	4,7%

Tabel A11: aandeel activiteiten per detailsector in de arbeidssector

⇨ ***Locatieniveau (tabel B4)***

Ruim een derde van de preventieactiviteiten met de arbeidssector vindt op lokaal niveau plaats (36,3%). Maar dat is een heel stuk minder dan de voorbije jaren. In 2014 lag dat aandeel op 65,9%, in 2015 was het gedaald naar 59,9%. De meest recente daling is dus opmerkelijk te noemen.
Voorgaand verlies gaat gepaard met de winst van het locatieniveau gemeenschaps- en gewestniveau: van 18,9% in 2015 naar 31,6% in 2016. Ook het aandeel van het regionale niveau valt op, van 8,9% in 2015 naar 15,3% in 2016.
Andere locatieniveaus zijn minder sterk geëvolueerd.

⇨ ***Doelgroep (tabellen A12 en B6)***

Zoals te verwachten vinden bijna alle activiteiten met de arbeidssector plaats met een intermediaire doelgroep (90,9%), waarbij dat in ruim vier op de vijf activiteiten met intermediairs is (85,7%). Het bestuursniveau is op een kwart van de activiteiten met intermediaire doelgroepen aanwezig (25,4%), wat minder is dan in 2015 (33,2%). In vier op de tien preventieactiviteiten met intermediaire doelgroepen is er één persoon aanwezig, wat o.a. te wijten is aan de consultvragen die vaak telefonisch of per mail gebeuren. Dat wijst erop dat met deze sector vooral met specifieke personen gewerkt wordt, bijvoorbeeld met een preventieadviseur. Activiteiten met meer dan 10 personen zijn eerder zeldzaam.
Wat het – op zich beperkte – werken met de uiteindelijke doelgroep betreft, gaat het voornamelijk om volwassenen. Meestal ligt de groepsgrootte boven 10 personen.

90,9% intermediaire doelgroep	**9,1% uiteindelijke doelgroep**
⇩ waarvan…	⇩ waarvan…
⇨ 85,7% intermediairs ⇨ 25,4% bestuursniveau	⇨ 91,7% volwassenen
⇨ 41,3% 1 aanwezige ⇨ 23,3% 4-9 aanwezigen ⇨ 14,8% 10-24 aanwezigen ⇨ 14,3% 2-3 aanwezigen	⇨ 45,8% 10-24 aanwezigen ⇨ 25,0% 25-49 aanwezigen ⇨ 16,7% 4-9 aanwezigen

Tabel A12: aandeel doelgroepen in de arbeidssector

⇨ ***Soort activiteit (tabellen A13 en B5)***

Twee soorten activiteiten die het sterkst tot uiting komen, zijn vorming en overleg. Het aandeel vormingsactiviteiten stijgt voor het tweede jaar op rij, van 22,7% in 2014 over 30,5% in 2015 naar 35,3% in 2016. Bij vorming staan vooral het inspelen op attitude en informatieoverdracht op het programma. Het aandeel van overleg daalt van 28,5% in 2015 naar 20,3% in 2016. Overleg gaat meestal over uitwisseling en afstemming en/of over concept- en materiaalontwikkeling.
Als we het vergelijken met andere sectoren kwam consult en advies altijd meer aan bod in de arbeidssector, maar dit lijkt verleden tijd. Met een aandeel van 14,4% scoort consult en advies in de arbeidssector niet wezenlijk hoger dan het algemene gemiddelde. Het aandeel van coaching is merkelijk lager dan enkele jaren geleden, misschien omdat veel bedrijven er niet voor opteren om naar de concretisering van een alcohol- en drugbeleid over te gaan (de zgn. fase 2 van cao 100). Terwijl dit aandeel in 2011 nog 26,2% bedroeg en de daaropvolgende jaren op en neer schommelde tussen 10% en 20% is het nu gezakt naar 5,9%.
Opvallend is het plots veel hogere aandeel andere acties (van 8,6% naar 20,6%). Daarin zitten o.a. evaluatie dat niet in overleg kadert en publicaties voor vaktijdschriften.

35,3% vorming ⇨ 61,7% inspelen op attitude ⇨ 54,3% informatieoverdracht ⇨ 37,0% inoefenen van vaardigheden
20,3% overleg ⇨ 40,0% uitwisseling en afstemming ⇨ 31,1% concept- en materiaalontwikkeling ⇨ 22,2% voorwaardenscheppend overleg
14,4% consult en advies
5,9% coaching ⇨ 94,4% beleidsontwikkeling in een organisatie

Tabel A13: aandeel soorten activiteit in de arbeidssector

⇨ Behandelde items (tabel B7)

In iets minder dan de helft van activiteiten wordt aangegeven dat er geen specifiek middel aan bod komt, wat veel minder vaak is als het voorgaande jaar (45,9% in 2016 vs. 60,9% in 2015). Als het item wel specifiek wordt benoemd, gaat het meestal over alcohol (49,4%), illegale drugs (46,6%) en medicatie (41,9%). Het thema medicatie kwam in de arbeidssector altijd meer aan bod dan in de andere sectoren, maar met de stijging in de laatste twee registratiejaren 2015 (25,9% in 2014; 33,1% in 2015; 41,9% in 2016) wordt dat nog sterker geaccentueerd. Tabak is in een vijfde van de activiteiten aan de orde (20,3%). In verhouding tot de andere sectoren komen gokken (11,3%) en vooral ICT-verslavingen als gamen, chatten, en online surfen (8,8%) duidelijk minder vaak aan bod.

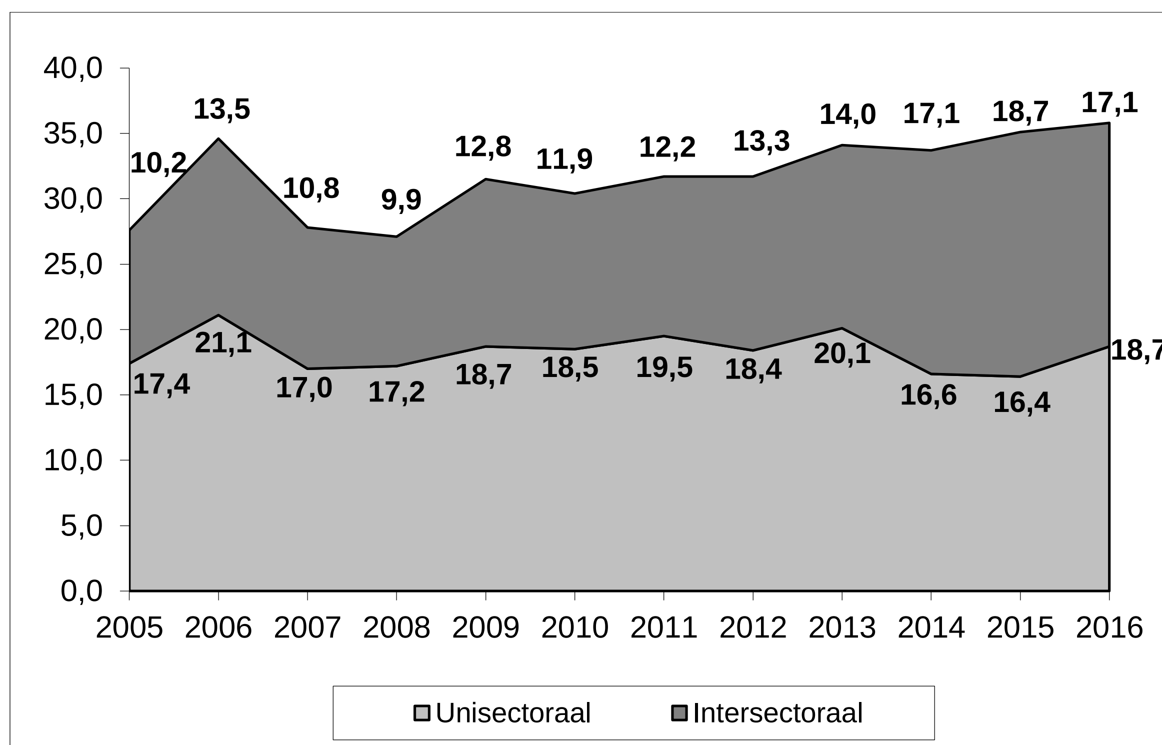
⇨ Gebruikte materialen (tabel B8)

In zeven op de tien preventieactiviteiten wordt door VAD/De DrugLijn ontwikkeld materiaal gebruikt (71,6%), wat duidelijk meer is dan in de andere sectoren. Dat is omdat in het beperkt beschikbare aanbod aan preventiematerialen voor deze sector een groot deel daarvan ontwikkeld werd en beschikbaar wordt gesteld door VAD (bv. Qado-tools op de website qado.be). In ruim één op de drie activiteiten gaat het (ook) over zelf ontwikkeld materiaal (37,2%). In één op de vijf activiteiten wordt ander materiaal op Vlaams niveau gebruikt.

3.2. Sector Gezondheid

⇨ *Aandeel preventieactiviteiten (tabel B1 en grafiek A2)*

De gezondheidssector nam in 2016 deel aan 2.631 in Ginger geregistreerde preventieactiviteiten. Daarmee is deze sector goed voor een aandeel van 35,8%. Nadat in de twee vorige registratiejaren intersectorale activiteiten vaker voorkwamen dan unisectorale nemen in 2016 de unisectorale activiteiten weer de bovenhand, zij het niet zo uitgesproken als in de periode voor 2014. De lichte achteruitgang van het aandeel intersectorale activiteiten wordt meer dan gecompenseerd door de stijging van het aandeel unisectorale activiteiten, waardoor het totale aandeel van de gezondheidssector uitkomt op het hoogste peil sinds 2005.
Lokale preventieactoren werken vaker via intersectorale weg met de gezondheidssector (72,3%). Bij regionale CGG-preventiewerkers (52,5%) en Vlaamse preventieactoren (60,0%) is dat vaker middels unisectorale activiteiten.

<u>Grafiek A2</u>: evolutie unisectorale en intersectorale activiteiten (2005-2016)

⇨ *Detailsectoren (tabel A14)*

Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) zijn nog steeds de meest betrokken detailsector. Zij zijn in ruim de helft van de preventieactiviteiten in de gezondheidssector betrokken (52,0%). Na de aanhoudende stijging in de vijf voorgaande registratiejaren, van 42,4% in 2011 naar 63,6% in 2015, is dit plots een duidelijke daling.
Koepels, meestal de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD), kennen een deelname in ruim een vijfde van de activiteiten in de gezondheidssector. Nadat het aandeel van deze detailsector tussen 2011 en 2013 sterk steeg van 11,8% naar 30,5% is er sindsdien weer een daling naar de huidige 21,2%. Maar dit aandeel is nog een stuk hoger dan in de eerste 10 jaren van de Gingerregistratie.

De detailsector PZ/PAAZ komt in 2016 op een hoger aandeel uit (11,1%). Het Lokaal Gezondheidsoverleg (LOGO) situeert zich, ondanks een lichte daling, nog steeds tussen 7% en 9%.
De restcategorie 'andere' is gestegen van 16,8% naar 17,8%.

Detailsector	Aandeel
Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG)	52,0%
Koepels	21,2%
PAAZ/PZ	11,1%
Lokaal Gezondheidsoverleg (LOGO)	7,4%
Dagcentrum/ambulante zorg	6,7%
Therapeutische gemeenschap (TG)	5,6%
(Andere benoemde detailsectoren)	<5%
Andere	17,8%

Tabel A14: aandeel activiteiten per detailsector in de gezondheidssector

⇨ Locatieniveau (tabel B4)

Drie op de tien preventieactiviteiten met de gezondheidssector vinden op gemeenschaps- of gewestniveau plaats (32,7%), waarbij het vaak om een samenwerking met VAD gaat. Ruim een kwart van de activiteiten situeert zich op lokaal niveau (27,3%). De gezondheidssector is de enige sector waar eerstgenoemde de bovenhand heeft. Ondanks een daling van beide aandelen kent de gezondheidssector nog steeds meer dan gemiddeld activiteiten op regionaal niveau (18,7%) en op provinciaal niveau (13,8%).

⇨ Doelgroep (tabellen A15 en B6)

Bijna alle preventieactiviteiten met de gezondheidssector zijn gericht naar de intermediaire doelgroep (95,2%). Ondanks het naderende plafond blijft dit aandeel stijgen, van 77,8% naar de huidige 95,2%. Intermediairs (58,5%) worden daarin het vaakst betrokken, na een stijging van 10% in vergelijking met 2015 (toen 48,6%). Dit, terwijl preventiewerkers een duidelijke daling kennen van hun participatiegraad (van 60,6% naar 46,3%). Deze verschuivingen zijn te kaderen binnen twee evoluties die zich vooral bij de VAD-registrators situeren: 1) het sterker inzetten op deskundigheidsbevordering (i.c. meer vorming en vooral meer consult/advies) naar andere intermediairs en 2) het sterker betrekken van hulpverleners – in het kader van de Gingerregistratie onder 'intermediairs' ingedeeld –in beleidsvoorbereidend werk in functie van preventie (bv. standpuntbepaling). Vertegenwoordigers van het bestuursniveau zijn in bijna één op de zes preventieactiviteiten met intermediaire doelgroepen aanwezig (15,7%). De grootte van de intermediaire doelgroep ligt het vaakst tussen 4 en 9 personen (31,9%), al komen ook groepen van 10 tot 24 personen (24,0%) en individuen (23,0%) ook geregeld voor. Grotere groepen, van 25 personen en meer, worden zelden bereikt.
Het aandeel activiteiten dat met een uiteindelijke doelgroep plaatsvindt, daalde sterk na 2012, van 22,2% naar 4,8%. Dat hangt samen met de achteruitgang van het aantal vroeginterventieactiviteiten in de gezondheidssector (zie ook volgende paragraaf). In twee derde van de gevallen zijn jongeren betrokken partij (65,5%), in drie op de tien zijn volwassenen aanwezig (29,1%). In bijna negen op de tien gevallen is de uiteindelijke

doelgroep kleiner dan 10 personen. Vooral een groepsgrootte tussen 4 en 9 personen komt voor (60,0%).

95,2% intermediaire doelgroep	**4,8% uiteindelijke doelgroep**
⇩ waarvan…	⇩ waarvan…
⇨ 58,5% intermediairs ⇨ 46,3% preventiewerkers ⇨ 15,7% bestuursniveau	⇨ 65,5% jongeren ⇨ 29,1% volwassenen
⇨ 31,9% 4-9 aanwezigen ⇨ 24,0% 10-24 aanwezigen ⇨ 23,0% 1 aanwezige	⇨ 60,0% 4-9 aanwezigen ⇨ 23,6% 2-3 aanwezigen

Tabel A15: aandeel doelgroepen in de gezondheidssector

⇨ Soort activiteit (tabellen A16 en B5)

De gezondheidssector blijft een sterk op overleg georiënteerde sector (59,1%). Toch is het opvallend dat deze activiteitensoort in 2016 minder sterk uit de verf komt dan in voorgaande jaren, toen het aandeel steeds rond de zeven op de tien preventieactiviteiten lag. Inhoudelijk wordt in de eerste plaats aan uitwisseling en afstemming gewerkt (79,7%), maar ook concept- en materiaalontwikkeling (23,7%) en voorwaardenscheppend overleg (20,0%) staan geregeld op het programma.
Vorming komt in bijna één op de zes preventieactiviteiten in de gezondheidssector aan bod (15,4%), een lichte stijging ten opzichte van 2015 (12,3%). Meestal staan informatieoverdracht (52,3%) en inspelen op attitude (46,7%) op het programma. Daarnaast springt het toegenomen belang van vaardigheidstraining in het oog: van 19,7% in 2015 naar 31,1% in 2016.
Consult/advies kent een verdubbeling van het aandeel, van 5,3% naar 11,1%. Dat geldt ook voor coaching, van 3,1% naar 6,3%. Opvallend is dat vroeginterventie nog amper aan de orde is (1,7%), terwijl deze activiteit in 2012 nog werd uitgevoerd in één op de negen preventieactiviteiten in de gezondheidssector (10,8%). Dit hangt samen met de evolutie van vroeginterventie, die vroeger sterker uitging naar groepen (meestal onder de gezondheidssector geregistreerd) en ondertussen duidelijk sterker naar personen uitgaat (meestal onder algemene bevolking geregistreerd).

59,1% overleg ⇨ 78,6% uitwisseling en afstemming ⇨ 23,7% concept- en materiaalontwikkeling ⇨ 20,0% voorwaardenscheppend overleg
15,4% vorming ⇨ 52,3% informatieoverdracht ⇨ 46,7% inspelen op attitude ⇨ 31,1% inoefenen van vaardigheden
11,1% consult en advies
6,3% coaching
1,7% vroeginterventie
1,5% campagnes
4,9% andere acties

Tabel A16: aandeel soorten activiteit in de gezondheidssector

⇨ *Behandelde items (tabel B7)*

In meer dan de helft van de preventieactiviteiten met de gezondheidssector komt geen specifiek middel als item aan bod (57,4%). In ruim een derde van de activiteiten gaat het specifiek over alcohol (36,7%) en in iets minder dan een derde over illegale drugs (31,0%). Andere items komen in minder dan 20% aan bod.

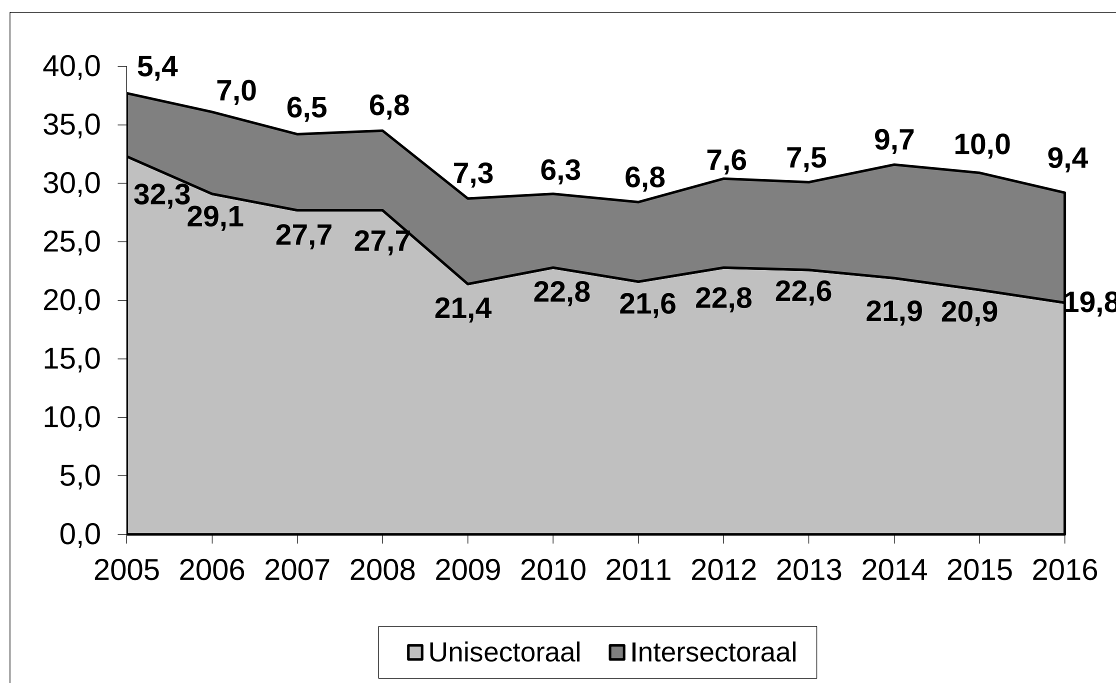
⇨ *Gebruikte materialen (tabel B8)*

In iets meer dan de helft van de activiteiten (52,6%) wordt door VAD/De DrugLijn ontwikkeld materiaal gebruikt (bv. wegwijzer 'Hulpverlening aan problematische gamers'). In een derde van de activiteiten wordt (ook) zelf ontwikkeld materiaal gebruikt (32,8%). Andere materialen op Vlaams niveau worden in bijna één op de vijf activiteiten gebruikt (17,9%). De andere categorieën komen in minder dan 10% van de gevallen voor.

3.3. Sector Onderwijs

➯ *Aandeel preventieactiviteiten (tabel B1 en grafiek A3)*

De onderwijssector nam in 2016 deel aan 2.140 geregistreerde preventieactiviteiten. Daarmee is deze sector goed voor een aandeel van 29,2%. De meeste activiteiten zijn unisectoraal (19,8%). Het aandeel activiteiten via intersectorale samenwerking ligt duidelijk lager (9,4%). Toch is de onderlinge verhouding nu kleiner: terwijl unisectoraal werken in de onderwijssector in 2005 nog zes keer vaker voorkwam dan intersectoraal werken, is dat in 2015 nog maar twee keer vaker.

Grafiek A3: evolutie unisectorale en intersectorale activiteiten (2005-2016)

➯ *Detailsectoren (tabel A17)*

Het secundair onderwijs is nog steeds met voorsprong de vaakst participerende detailsector, ondanks een daling in de laatste registratiejaren (van 76,9% in 2013 naar 59,4% in 2016). ASO, TSO en BSO zijn het meest betrokken in de activiteiten in het secundair onderwijs. In 2015 waren de onderlinge verhoudingen groter geworden, maar in 2016 komen de drie grootste onderwijsvormen weer ongeveer even sterk aan bod: ASO neemt deel aan 45,5% van de preventieactiviteiten in het secundair onderwijs, TSO aan 44,1% en BSO aan 37,9%. Dit laatste aandeel is opvallend hoog als je de reële verhouding bekijkt van het aandeel BSO-scholen en -leerlingen. Deeltijds onderwijs wordt in bijna één op de zeven activiteiten in het secundair onderwijs betrokken (13,7%) en BuSO kent een aandeel van 8,6%. KSO komt slechts aan 3,4% van de preventieactiviteiten in het secundair onderwijs.
Nadat het aandeel van de detailsector basisonderwijs de voorgaande jaren op en neer golfde tussen 5% en 10%, is er sinds 2013 een aanhoudende stijging, van 5,5% in 2013 naar 19,5% in 2016. Het gros daarvan gaat uit naar het lager onderwijs (83,8%).

Ook de detailsector hoger onderwijs kent een stijging in de drie laatste registratiejaren, van 10,5% in 2014 naar 16,1% in 2016.
Na een aanhoudende stijging tussen 2010 en 2014 gaat het aandeel van Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB) sindsdien achteruit, van 7,1% in 2014 naar 5,0% in 2016. Andere detailsectoren komen op een aandeel onder 1% uit.

Detailsector	**Aandeel**
Secundair onderwijs	59,4%
Basisonderwijs	19,5%
Hoger onderwijs	16,1%
Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB)	5,0%
(Andere benoemde detailsectoren)	<1%
Andere	1,8%

Tabel A17: aandeel activiteiten per detailsector in de onderwijssector

⇨ Locatieniveau (tabel B4)

Onderwijs is de sector die het meest lokaal bereikt wordt, ondanks een verdere daling van 77,8% in 2015 naar 74,0% in 2016 (in 2014: 82,3%). Dit hoge aandeel heeft vooral te maken met de locatie van de onderwijsinstelling uit het lager of secundair onderwijs waarmee een preventieactiviteit wordt uitgevoerd. In één op de acht preventieactiviteiten in het onderwijs wordt op gemeenschaps- of gewestelijk niveau gewerkt (12,8%). Dat is in regel met instellingen uit het hoger onderwijs. Af en toe wordt er ook op regionaal niveau (6,2%), of op provinciaal niveau (3,8%) gewerkt.

⇨ Doelgroep (tabellen A18 en B6)

Intermediaire doelgroepen zijn betrokken in zeven op de tien preventieactiviteiten met de onderwijssector (72,0%). Dat is een duidelijke stijging tegenover 2015 (toen 62,5%). Deze evolutie hangt samen met de stijgende participatie van de detailsectoren lager onderwijs en hoger onderwijs, waar veel sterker met intermediairen wordt gewerkt, ten koste van de detailsector secundair onderwijs, waar vooral op werken met de uiteindelijke doelgroep wordt ingezet. Zo goed als altijd zijn intermediairs betrokken (95,4%). Het bestuursniveau is in één op de acht preventieactiviteiten met de intermediaire doelgroep vertegenwoordigd (12,8%), een iets lager aandeel dan in 2014 (15,9%). De doelgroepgrootte 4-9 personen komt het meest voor, gevolgd door 2-3 personen en 1 persoon. In driekwart van de gevallen zijn er dus minder dan 10 externen aanwezig. Bereikte doelgroepen van 25 personen of meer komen beperkt voor.
Bijna drie op de tien preventieactiviteiten vinden met de uiteindelijke doelgroep plaats (28,0%), wat minder is dan in 2015 maar nog steeds meer dan in de andere sectoren. Bijna steeds zijn jongeren, in casu leerlingen, aanwezig (97,6%). Dit resultaat hangt sterk samen met de activiteiten van De Sleutel, die in het kader van de Gingerregistratie bijna allemaal over preventie naar leerlingen gaan.
In het werken naar de uiteindelijke doelgroep, is het duidelijk dat de groepsgrootte merkelijk groter is: in bijna 9 op de 10 activiteiten omvat de bereikte doelgroep minstens 10 personen. Dat komt omdat er vaak in groepsverband (klas, leerjaar, graad of school) gewerkt wordt.

72,0% intermediaire doelgroep	28,0% uiteindelijke doelgroep
⇩ waarvan…	⇩ waarvan…
⇨ 95,4% intermediairs ⇨ 12,8% bestuursniveau	⇨ 97,6% jongeren ⇨ 4,2% volwassenen
⇨ 37,0% 4-9 aanwezigen ⇨ 23,0% 2-3 aanwezigen ⇨ 17,1% 1 aanwezige	⇨ 34,1% 10-24 aanwezigen ⇨ 23,2% 50-99 aanwezigen ⇨ 15,7% 100 of meer aanwezigen ⇨ 12,9% 25-49 aanwezigen

Tabel A18: aandeel doelgroepen in de onderwijssector[10]

⇨ Soort activiteit (tabellen A19 en B5)

De onderwijssector is vanouds dé sector waarin vorming sterker aan bod komt. In die mate dat het steeds de meest voorkomende activiteit is geweest. In ruim vier op de tien activiteiten komt dit aan bod (44,0%). Dat aandeel ligt hoger dan in 2015 (40,7%) maar lager dan in 2014 (47,9%). Informatieoverdracht, het inspelen op attitudes en het inoefenen van vaardigheden komen het vaakst voor in vormingsactiviteiten. Het is opvallend hoe sterk het inoefenen van vaardigheden in belang toenam (van 27,3% naar 40,4%) terwijl informatieoverdracht de omgekeerde beweging maakte (van 48,2% naar 37,9%).
Overleg komt in ruim een kwart van de activiteiten aan bod. In veruit de meeste gevallen gaat het om uitwisseling en afstemming. Voorwaardenscheppend overleg staat in één op de vijf overlegactiviteiten op het programma. Concept- en materiaalontwikkeling komt in 2016 duidelijk minder aan bod dan in 2015 (van 25,7% naar 13,5%).
Consult en advies komt in 2016 vaker voor dan in 2015 (12,7% vs. 7,9%). Coaching duikt net onder de 10% (9,3%) waarbij het bijna steeds gaat om beleidsontwikkeling in een organisatie (in de regel een school).
Andere soorten activiteiten komen beperkter voor.

44,0% vorming ⇨ 40,4% inoefenen van vaardigheden ⇨ 37,9% informatieoverdracht ⇨ 34,8% inspelen op attitude
27,1% overleg ⇨ 80,7% uitwisseling en afstemming ⇨ 21,9% voorwaardenscheppend overleg ⇨ 13,5% concept- en materiaalontwikkeling
12,7% consult en advies
9,3% coaching ⇨ 87,5% beleidsontwikkeling in een organisatie
3,7% andere acties

Tabel A19: aandeel soorten activiteit in de onderwijssector

[10] In deze tabellen worden enkel resultaten weergegeven die meer dan 2% van het totaal aantal activiteiten in de sector uitmaken. Voor het aantal aanwezigen en de detailactiviteiten waarvoor meer dan 3 categorieën bestaan, wordt enkel de top-3 weergegeven.

⇨ Behandelde items (tabel B7)

In bijna de helft van de preventieactiviteiten wordt geen specifiek middel naar voor geschoven (47,7%). Deze categorie wordt gekozen als er wordt gewerkt rond het brede thema alcohol, illegale drugs, tabak, psychoactieve medicatie en andere verslavingen zonder dat er een specifieke focus op één van die items apart ligt. In vier op de tien activiteiten gaat er specifieke aandacht naar alcohol (40,3%) en naar illegale drugs (38,1%). In de onderwijssector springt het hoge aandeel van het thema ICT-verslavingen (26,7%) in het oog, ook al is dit een daling sinds 2015 (toen 31,8%). Het item tabak wordt in bijna een kwart van de activiteiten besproken (23,5%), gokken en medicatie in bijna een vijfde (resp. 19,1% en 18,9%). Gokken is in het onderwijs een belangrijker item dan in de andere sectoren, wat aansluit bij het specifieke aanbod dat VAD uitwerkte met het educatieve pakket 'You bet'. Dat spelmateriaal werd in de twee vorige jaren getest bij leerlingen uit het TSO en BSO.

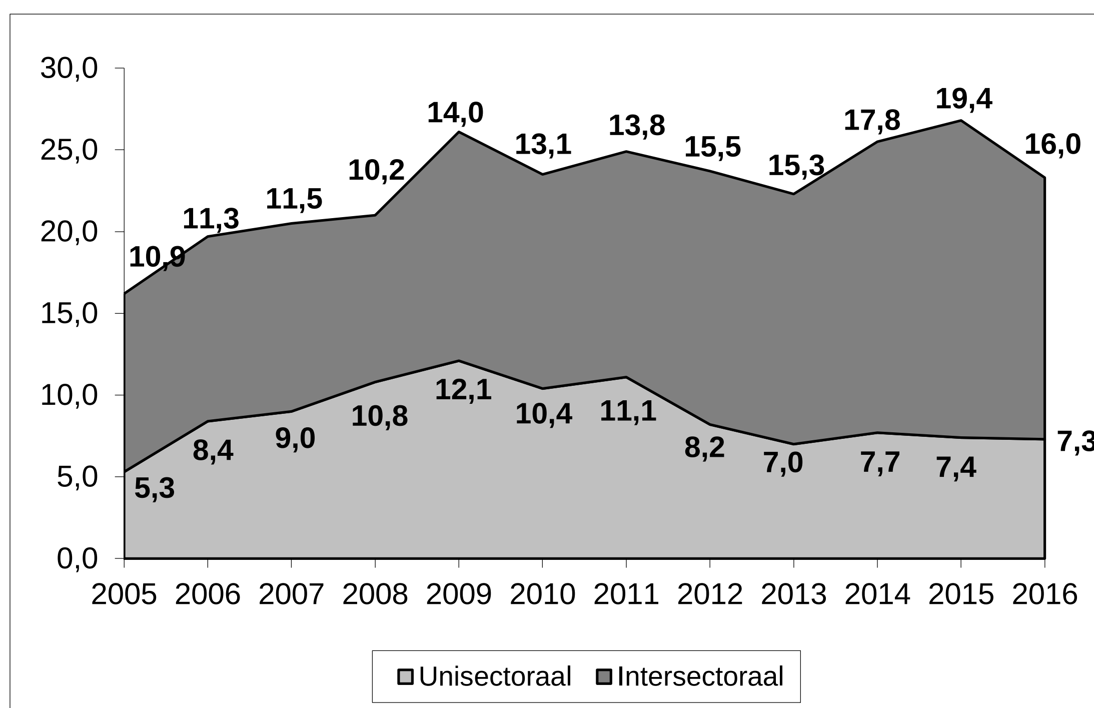
⇨ Gebruikte materialen (tabel B8)

In de helft van de activiteiten met de onderwijssector wordt gewerkt met zelf ontwikkeld materiaal (50,1%). Dat aandeel ligt hoger dan in andere sectoren. Dat heeft enerzijds te maken met het feit dat een aantal organisaties die deelnemen aan de Gingerregistratie eigen materialen ontwikkelden om specifieke doelen in het preventief bereiken van (schoolgaande) jongeren na te streven (bv. Europeers door CAD, Voelwijzer door CGG Eclips, Unplugged door De Sleutel) en anderzijds met het feit dat terreinwerkers in hun activiteiten in de klassen en scholen veelal aangepaste versies maken van bestaande materialen.
Materiaal van VAD/De DrugLijn wordt in ruim vier op de tien activiteiten gebruikt (43,8%) (bv. draaiboek 'Drugbeleid op school', lespakketten 'LOL zonder alcohol', 'Maat in de shit', 'Vlucht naar Avatar' en 'Crush', …). Andere materialen worden veel minder vaak gebruikt in de (voorbereiding van) preventie-activiteiten.
Zelf ontwikkeld materiaal wordt vaker gebruikt in preventieactiviteiten met de uiteindelijke doelgroep (vnl. leerlingen), terwijl materiaal van VAD/De DrugLijn vaker gebruikt wordt in activiteiten met de intermediaire doelgroep (vnl. onderwijzend personeel).

3.4. Sector Overheid

➪ Aandeel preventieactiviteiten (tabel B1 en grafiek A4)

De overheidssector werd in 2016 bereikt in 1.710 geregistreerde preventieactiviteiten. Daarmee is deze sector goed voor een aandeel van 23,3%. Dat is een stuk lager dan in 2015 (toen 26,8%). Intersectorale activiteiten hebben nog steeds duidelijk de bovenhand, al is de onderlinge verhouding kleiner geworden.
Het hoger aandeel intersectorale preventieactiviteiten na 2011 valt samen met de impulsen die de Vlaamse overheid gaf aan het werken aan een lokaal alcohol- en drugbeleid, in het kader van ECAT (vanaf 2012 via structurele financiering).

Grafiek A4: evolutie unisectorale en intersectorale activiteiten (2005-2016)

➪ Detailsectoren (tabel A20)

Indien preventieactiviteiten met overheden worden uitgevoerd, dan gebeurt dat in de eerste plaats met vertegenwoordigers van lokale overheden (43,0%). Dat is wel een fors lager aandeel in vergelijking met 2015 (63,8%). Terwijl dit aandeel zich voor 2013 tussen 55% en 65% situeerde, is die sindsdien minder stabiel. Tussen 2013 en 2014 daalde het van 59,0% naar 53,8%, waarna het weer steeg naar 63,8% en nu dus sterk daalt tot 43,0%
In ruim één op de vijf activiteiten zijn regionale overheden betrokken partij (21,6%), wat merkelijk meer is dan in 2015 (16,0%). Het betreft activiteiten op regionaal niveau waarin actoren van intergemeentelijke initiatieven vertegenwoordigd zijn.
De opmerkelijkst evolutie is de sterk gestegen participatie van overheden op gemeenschapsniveau, van 7,1% in 2015 naar 19,9% in 2016. Dat is grotendeels te verklaren door de activiteiten die in 2016 plaatsvonden in het kader van de gezondheidsconferentie. Provinciale overheden komen in één op de zeven activiteiten aan bod (14,3%), wat ook een stijging betekent (10,8% in 2015).

Detailsector	Aandeel
Lokaal	43,0%
Regionaal	21,6%
Gemeenschap	19,9%
Provinciaal	14,3%
Federaal	6,3%
Internationaal	0,7%
Andere	0,4%

Tabel A20: aandeel activiteiten per detailsector in de overheidssector

⇨ Locatieniveau (tabel B4)

Het is geen grote verrassing dat de verhoudingen inzake locatieniveau van de preventieactiviteiten vrij sterk samenhangen met het geografische actieterrein van de overheidsvertegenwoordigers. Bijna de helft van de preventieactiviteiten met de overheidssector vinden op lokaal vlak plaats (48,1%). In één op de zes gevallen gaat het om het gemeenschaps- of gewestniveau (17,3%), in één op de zeven activiteiten om het regionaal niveau (14,2%) of om het provinciaal niveau (13,4%).

⇨ Doelgroep (tabellen A21 en B6)

Intermediaire doelgroepen worden in bijna alle preventieactiviteiten met de overheidssector betrokken (94,6%). De uiteindelijke doelgroep komt slechts zelden aan bod (5,4%).
Wat de intermediaire doelgroep betreft, nemen preventiewerkers deel aan bijna de helft van de preventieactiviteiten. Ondanks een duidelijke achteruitgang in vergelijking met 2015 (59,9%) blijft dat aandeel duidelijk hoger dan in de meeste andere sectoren. Dat is te wijten aan de (inter)gemeentelijke preventiewerkers die een manifeste plaats als samenwerkingspartner hebben in het geheel van alcohol- en drugpreventieactiviteiten. De participatie van vertegenwoordigers van het bestuursniveau neemt toe (van 31,9% naar 38,6%). Die van intermediairs blijft op 29,7%. We kunnen stellen dat alle drie de intermediaire doelgroepen goed bereikt worden in de overheidssector.
In 95% van de preventieactiviteiten bedraagt de grootte van de doelgroep minder dan 10 personen, waarbij vooral activiteiten met één vertegenwoordiger voorkomen.

94,6% intermediaire doelgroep	**5,4% uiteindelijke doelgroep**
⇩ waarvan… ⇨ 45,5% preventiewerkers ⇨ 38,6% bestuursniveau ⇨ 29,7% intermediairs ⇨ 46,9% 1 aanwezige ⇨ 29,4% 2-3 aanwezigen ⇨ 18,8% 4-9 aanwezigen	

Tabel A21: aandeel doelgroepen in de overheidssector

⇨ *Soort activiteit (tabellen A22 en B5)*

Overleg is nog steeds de kernactiviteit in het werken met de overheidssector. In zes op de tien preventieactiviteiten staat deze activiteitsoort op de agenda (61,5%). Uitwisseling en afstemming is veruit de meest voorkomende detailsoort.
Twee soorten activiteit scoren een aandeel net boven de 10%. Consult en advies wordt belangrijker, met een stijging van het aandeel van 8,2% naar 12,9%. Vorming is, ondanks eveneens een stijging van 9,0% naar 11,3%, nu de derde meest voorkomende activiteit. Meestal gaat het dan om informatieoverdracht maar ook vorming in functie van het inspelen op attitude staat geregeld op het programma. Coaching, in de eerste plaats in het kader van beleidsontwikkeling op lokaal vlak, komt uit op een aandeel van 5,8% wat iets minder is dan in 2015 (7,4%). Andere activiteitsoorten komen uit op een aandeel onder 5%.

61,5% overleg
- ⇨ 82,0% uitwisseling en afstemming
- ⇨ 25,1% concept- en materiaalontwikkeling
- ⇨ 17,2% voorwaardenscheppend overleg

12,9% consult en advies

11,3% vorming
- ⇨ 73,2% informatieoverdracht
- ⇨ 35,6% inspelen op attitude

5,8% coaching
- ⇨ 63,0% beleidsontwikkeling op lokaal vlak

4,9% andere acties

Tabel A22: aandeel soorten activiteit in de overheidssector

⇨ *Behandelde items (tabel B7)*

In iets meer dan de helft van de preventieactiviteiten met de overheidssector wordt geen specifiek middel behandeld (53,9%). In vier op de tien activiteiten gaat het over alcohol (40,5%), in een derde over illegale drugs (32,6%). Tabak is in één op de vijf activiteiten aan de orde (19,5%), medicatie in net iets minder (18,0%).

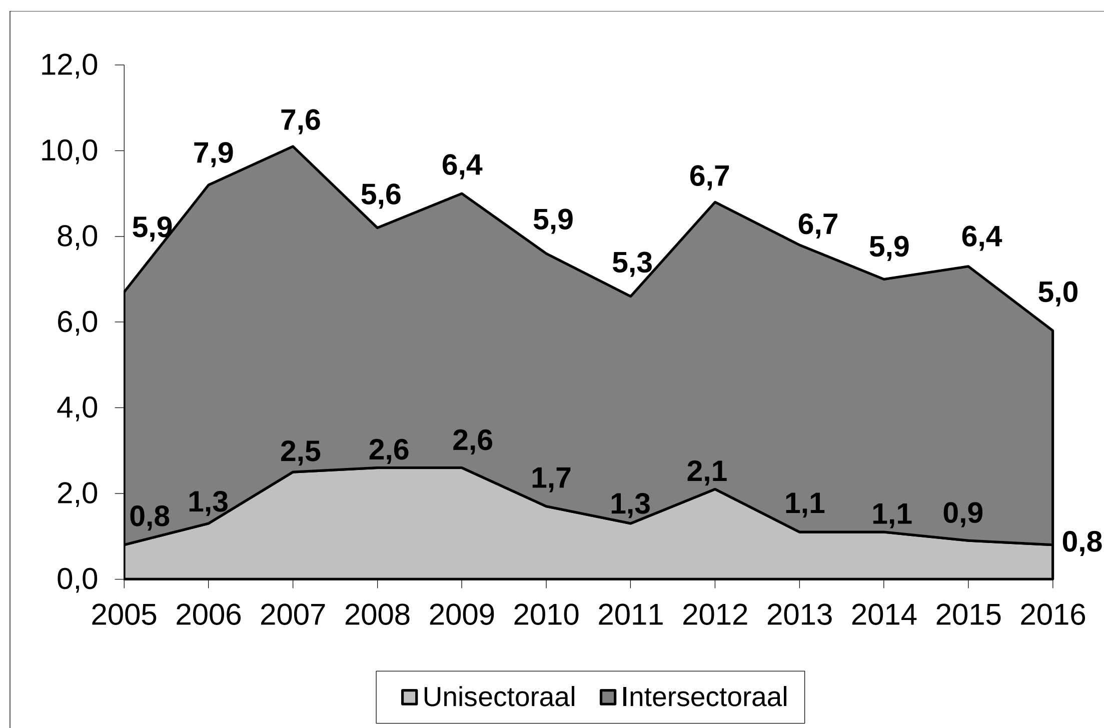
⇨ *Gebruikte materialen (tabel B8)*

In bijna de helft van de preventieactiviteiten met de overheidssector wordt door VAD/De DrugLijn ontwikkeld materiaal (bv. stappenplan 'Omdat iedereen erbij wint. Samen voor een lokaal alcohol- en drugbeleid', lokale monitor 'Alcohol en jongeren', …) gebruikt (48,8%). Zelf ontwikkeld materiaal wordt in ruim een derde gebruikt (35,6%) en ander materiaal op Vlaams niveau in één op de acht activiteiten (12,3%). Andere categorieën van materialen worden in minder dan 10% gebruikt. In bijna een derde van de activiteiten wordt geen materiaal gebruikt (31,7%), wat meer is dan het gemiddelde.

3.5. Sector Politie en justitie

⇨ *Aandeel preventieactiviteiten (tabel B1 en grafiek A5)*

De sector politie en justitie werd in 2016 bereikt in 425 preventieactiviteiten, wat neerkomt op een aandeel van 5,8% van het totaal aantal activiteiten. Dat is het laagste aandeel sinds de Gingerregistratie van start ging. Ook deze sector wordt gekenmerkt door een duidelijk overwicht aan intersectorale activiteiten (5,0%). Het aandeel unisectorale activiteiten ligt duidelijk lager (0,8%).

Grafiek A5: evolutie unisectorale en intersectorale activiteiten (2005-2016)

⇨ *Detailsectoren (tabel A23)*

Nadat politiediensten en het gevangeniswezen gedurende jaren haasje-over speelden, met nu eens de ene en dan weer de andere als meest participerende detailsector, zien we in 2016 een quasi-evenwicht tussen beide detailsectoren. Terwijl politiediensten in 2015 in negen op de tien preventieactiviteiten met deze sector betrokken partij waren (90,2%), is dat aandeel nu bijna gehalveerd naar 48,3%. Het aandeel van het gevangeniswezen is dan weer verdubbeld, van 21,3% naar 44,8%. CAD Limburg neemt het gros van de activiteiten in de gevangenis op zich, o.a. via coaching in het kader van een alcohol- en drugbeleid in de gevangenis.

Detailsector	Aandeel
Politie	48,3%
Gevangenis	44,8%
Andere benoemde detailsectoren	<10%

Tabel A23: aandeel activiteiten per detailsector in de sector politie en justitie

⇨ ***Locatieniveau (tabel B4)***

De helft van de geregistreerde preventieactiviteiten met de sector politie en justitie vindt op lokaal vlak plaats, wat een duidelijke daling is in vergelijking met 2015 (van 70,0% naar 48,1%). Deze daling houdt verband met de sterke daling van de preventieactiviteiten met politiediensten (vnl. lokaal niveau). Het aandeel van het regionaal niveau komt uit op 23,3%, wat veel vaker is dan in het algemene beeld. De andere niveaus liggen onder de 10%.

⇨ ***Doelgroep (tabellen A24 en B6)***

In negen op de tien preventieactiviteiten wordt er gewerkt met een intermediaire doelgroep, waarbij het zo goed als steeds om intermediairs gaat. Nu en dan worden ook vertegenwoordigers van het bestuursniveau betrokken. De grootte van de doelgroep blijft in bijna driekwart van de gevallen onder de 10 personen.
De uiteindelijke doelgroep komt in 2016 beduidend meer aan bod dan in 2015 (van 6,6% naar 11,8%). Deze verschuiving gaat gepaard met het meer werken met gedetineerden.

88,2% intermediaire doelgroep	**11,8% uiteindelijke doelgroep**
⇩ waarvan…	⇩ waarvan…
⇨ 98,0% intermediairs ⇨ 17,6% bestuursniveau	⇨ 71,4% volwassenen
⇨ 29,4% 4-9 aanwezigen ⇨ 23,5% 2-3 aanwezigen ⇨ 19,6% 1 aanwezige ⇨ 19,6% 10-24 aanwezigen	

Tabel A24: aandeel doelgroepen in de sector politie en justitie[11]

⇨ ***Soort activiteit (tabellen A25 en B5)***

Overleg blijft duidelijk de meest voorkomende activiteit in het werken met politie en justitie (60,9%). In bijna alle overlegactiviteiten is uitwisseling en afstemming aan de orde, maar ook voorwaardenscheppend overleg komt vrij vaak aan bod. Vorming vindt in één op de zes activiteiten plaats (16,7%). Vooral informatieoverdracht en inspelen op attitudes zijn dan aan de orde van de dag.

[11] In deze tabellen worden enkel resultaten weergegeven die meer dan 2% van het totaal aantal activiteiten in de sector uitmaken. Voor het aantal aanwezigen en de detailactiviteiten waarvoor meer dan 3 categorieën bestaan, wordt enkel de top-3 weergegeven.

60,9% overleg ⇨ 85,7% uitwisseling en afstemming ⇨ 36,3% voorwaardenscheppend overleg
16,7% vorming ⇨ 64,8% informatieoverdracht ⇨ 38,0% inspelen op attitude
7,5% coaching
3,5% andere acties

Tabel A25: aandeel soorten activiteit in de sector politie en justitie

⇨ Behandelde items (tabel B7)

Alcohol (48,2%) en illegale drugs (45,9%) worden het meest als specifiek thema behandeld. In bijna een kwart van de activiteiten komen medicatie en tabak aan bod (telkens 24,0%). ICT-verslaving (22,4%) en gokken (19,1%) sluiten het rijtje af. In bijna de helft van de activiteiten wordt geen specifiek middel opgenomen (48,2%).

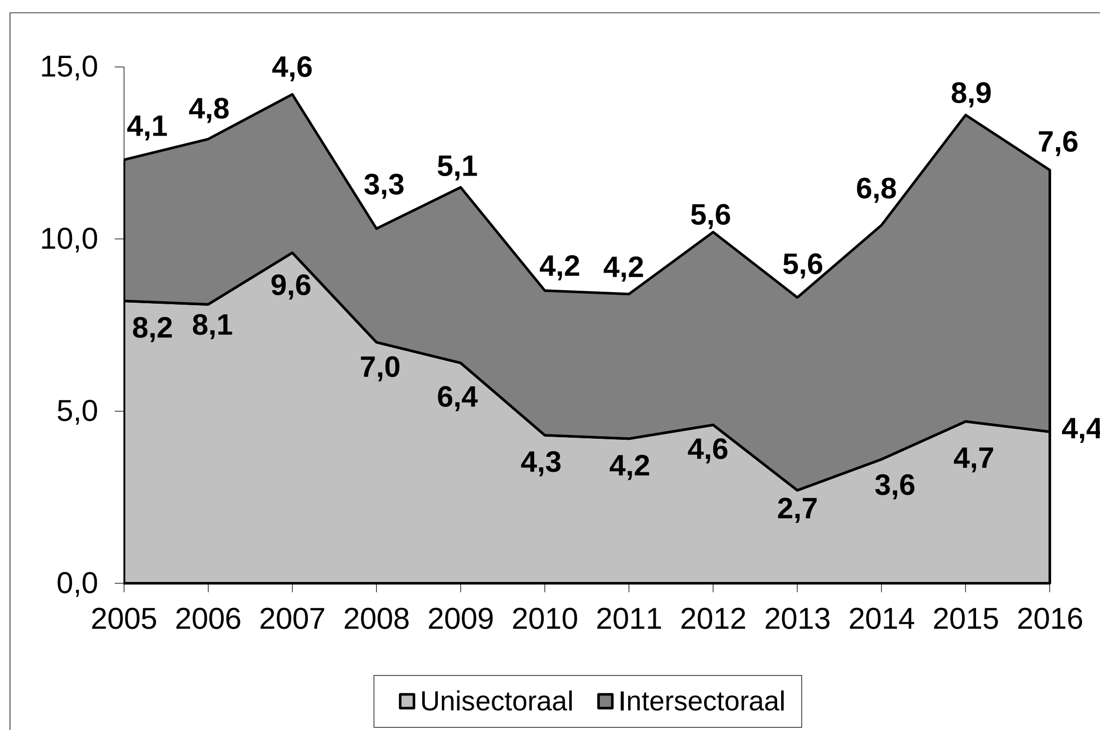
⇨ Gebruikte materialen (tabel B8)

Telkens in iets meer dan de helft van de preventieactiviteiten met de sector politie en justitie worden VAD/De DrugLijn-materialen (54,6%) en/of zelf ontwikkelde materialen (54,4%) gebruikt. In één op de zeven activiteiten gaat het om ander materiaal op Vlaams niveau (15,3%). Opvallend is ook dat het aandeel activiteiten waarvoor andere materialen op lokaal of regionaal niveau werden gebruikt (10,6%) hoger ligt dan in de andere sectoren.

3.6. Sector Vrijetijd en cultuur

➪ *Aandeel preventieactiviteiten (tabel B1 en grafiek A6)*

De sector vrijetijd en cultuur nam in 2016 deel aan 881 geregistreerde preventieactiviteiten, wat neerkomt op een aandeel van 12,0%. Na twee opeenvolgende duidelijke stijgingen van het aandeel is dit terug een lichte daling. Maar het aandeel ligt nog steeds hoger dan in de periode 2008-2014. Tot in 2010 hadden unisectorale activiteiten de bovenhand op intersectorale activiteiten, maar daar is nadien duidelijk een kentering in gekomen. Intersectorale preventieactiviteiten hebben sinds 2012 de bovenhand.

Grafiek A6: evolutie unisectorale en intersectorale activiteiten (2005-2016)

➪ *Detailsectoren (tabel A26)*

Het jeugdwerk wordt in ruim vier op de tien preventieactiviteiten in deze sector betrokken (43,5%), waarbij in de eerste plaats jeugdhuizen en jeugdverenigingen/jeugdbewegingen aan bod komen. Het bereik van het jeugdwerk golft in de recente Gingerjaren op een neer: van 53,4% in 2013 naar 37,4% in 2014, naar 54,8% in 2015 en nu dus naar 43,5% in 2016. Het aandeel van de uitgaanssector stijgt verder, deze keer van 21,6% in 2015 naar 25,0% in 2016. Ook sportorganisaties en –koepels blijven stijgen. Zo is hun aandeel op twee jaar tijd verdubbeld, van 5,3% in 2014 naar 10,8% in 2016. De impuls die het VAD-project Sportivos hieraan gaf, o.a. via pilootprojecten in de ontwikkelingsfase, zijn hier niet vreemd aan. Andere detailsectoren scoren lager, inclusief allochtonenorganisaties, ook al stijgt hun aandeel licht van 3,6% naar 5,2%.

Detailsector	Aandeel
Jeugdwerk	43,5%
Uitgaanssector	25,0%
Sport	10,8%
(Andere benoemde detailsectoren)	<6%
Andere	12,3%

Tabel A26: aandeel activiteiten per detailsector in de sector vrijetijd en cultuur

⇨ Locatieniveau (tabel B4)

Bijna tweederde van de preventieactiviteiten met de sector vrijetijd en cultuur situeren zich op het lokale niveau (63,0%), wat iets meer is dan de meeste andere sectoren. Het locatieniveau gemeenschap/gewest neemt verder aan belang toe: in 2014 hadden 8,0% van de activiteiten in deze sector een bereik op gemeenschaps- of gewestniveau, in 2016 is dat 17,4%. Andere locatieniveaus scoren onder de 10%.

⇨ Doelgroep (tabellen A27 en B6)

In driekwart van de activiteiten in de vrijetijds- en cultuursector wordt gewerkt met een intermediaire doelgroep (76,5%), waarbij meestal intermediairs zijn betrokken. Vertegenwoordigers van het bestuursniveau en preventiewerkers zijn in één op de acht, respectievelijk één op de tien activiteiten betrokken partij. Dat is voor beide duidelijk minder vaak als in 2015. De intermediaire doelgroepen zijn meestal eerder klein: acht op de tien keer is de doelgroep kleiner dan 10 personen.
In bijna een kwart van de preventieactiviteiten in de sector vrijetijd en cultuur wordt er met de uiteindelijke doelgroep gewerkt (23,5%), wat meer is dan in de meeste andere sectoren. Net als in 2015 worden vooral jongeren bereikt, al zijn ook de volwassenen vaak de doelgroep. In het werken met uiteindelijke doelgroepen worden in 2016 duidelijk minder vaak grotere doelgroepen bereikt. Terwijl in 2015 57,7% een doelgroep van meer dan 100 personen bereikte, is dat nu nog maar in 14,6% het geval.

76,5% intermediaire doelgroep	23,5% uiteindelijke doelgroep
⇩ waarvan…	⇩ waarvan…
⇨ 84,3% intermediairs	⇨ 75,3 % jongeren
⇨ 13,6% bestuursniveau	⇨ 44,9% volwassenen
⇨ 10,2% preventiewerkers	
⇨ 39,1% 2-3 aanwezigen	⇨ 33,7% 10-24 aanwezigen
⇨ 21,7% 4-9 aanwezigen	⇨ 21,3% 25-49 aanwezigen
⇨ 19,1% 1 aanwezige	⇨ 14,6% 100 of meer aanwezigen
⇨ 16,6% 10-24 aanwezigen	⇨ 14,6% 4-9 aanwezigen

Tabel A27: aandeel doelgroepen in de sector vrijetijd en cultuur[12]

[12] In deze tabellen worden enkel resultaten weergegeven die meer dan 2% van het totaal aantal activiteiten in de sector uitmaken. Voor het aantal aanwezigen en de detailactiviteiten waarvoor meer dan 3 categorieën bestaan, wordt enkel de top-3 weergegeven.

⇨ *Soort activiteit (tabellen A28 en B5)*

Overleg is ook in de sector vrijetijd en cultuur de belangrijkste activiteit, met een aandeel in bijna de helft van de activiteiten. Uitwisseling en afstemming komt duidelijk het vaakst aan bod, op ruime afstand gevolgd door voorwaardenscheppend overleg en concept- en materiaalontwikkeling. Vorming komt in één op de zes activiteiten aan bod, wat meer is dan in 2015 (11,0%). Daarin zijn informatieoverdracht en inspelen op attitude de kernactiviteiten. Consult en advies zijn in één op de negen activiteiten aan de orde. Opvallend is dat campagnes een manifeste plaats in de activiteiten met de vrijetijds- en cultuursector innemen, waarbij het bijna altijd om sensibilisering gaat. Coaching komt in 2016 iets minder dan bod dan in 2015 (7,4% tegenover 10,4%) en is ook minder exclusief op beleidsontwikkeling in een organisatie gericht.

47,9% overleg ⇨ 81,5% uitwisseling en afstemming ⇨ 31,3% voorwaardenscheppend overleg ⇨ 22,5% concept- en materiaalontwikkeling
16,2% vorming ⇨ 55,9% informatieoverdracht ⇨ 41,3% inspelen op attitude
10,8% consult/advies
9,9% campagnes ⇨ 94,3% sensibilisering
7,4% coaching ⇨ 55,4% beleidsontwikkeling in een organisatie
7,5% andere acties

Tabel A28: aandeel soorten activiteit in de sector vrijetijd en cultuur

⇨ *Behandelde items (tabel B7)*

In vergelijking met de voorgaande jaren wordt nu veel minder geen specifiek middel als item behandeld. In 2014 en 2015 was dat in ongeveer de helft van de activiteiten het geval, in 2016 is dat in iets minder dan vier op de tien activiteiten zo (37,2%). In zes op de tien activiteiten staat het item alcohol op het programma (60,4%), wat even vaak is als in 2015 en veel vaker dan de jaren voorheen (in 2010 maar 31,7%). Ook illegale drugs komt als thema sterker naar voor in de laatste jaren, met een aandeel dat tussen 2011 en 2014 meer dan verdubbelde van 21,4% naar 47,6% en sindsdien stabiliseerde (2016: 47,8%). Tabak staat als thema in een kwart van de activiteiten in de vrijetijds- en cultuursector op het programma (25,2%). Andere items komen minder vaak aan bod.

⇨ *Gebruikte materialen (tabel B8)*

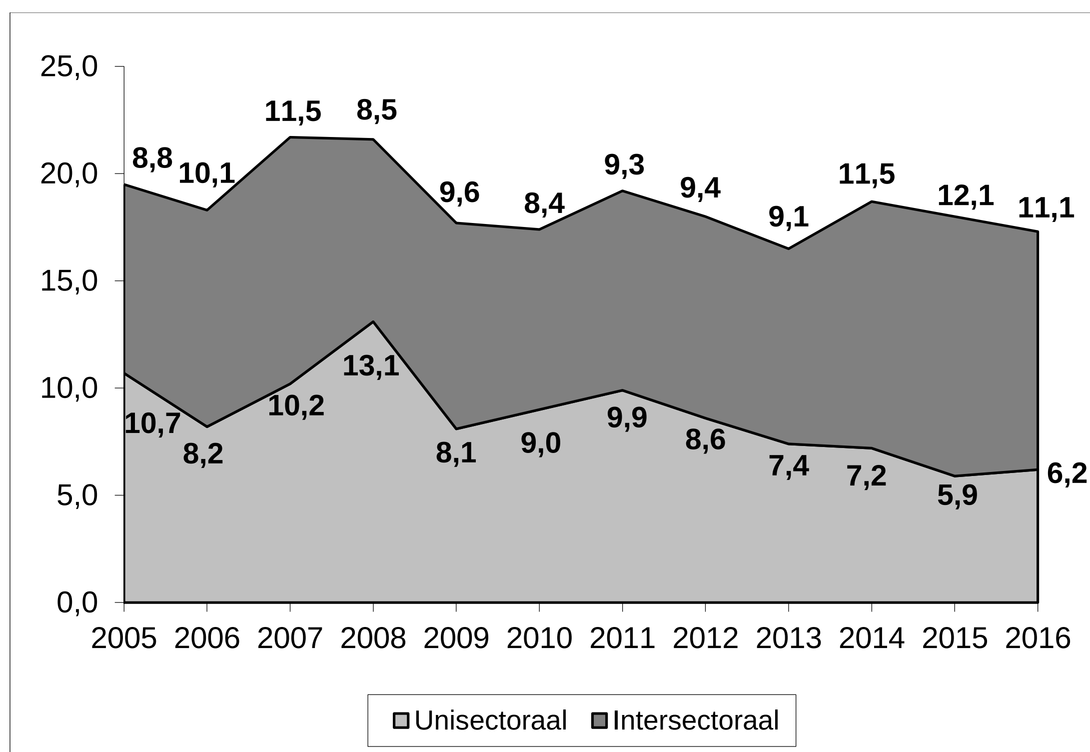
In tweederde van de preventieactiviteiten met de sector vrijetijd en cultuur wordt VAD/De DrugLijn-materiaal gebruikt (65,5%). Dat is nog meer dan de twee voorgaande jaren (resp. 55,5% en 62,1%). Gebruikte VAD/De DrugLijn-materialen zijn o.a. factsheets in het kader van veilig uitgaan, 'Attent' voor het implementeren van een alcohol- en drugbeleid in jeugdhuizen en het in ontwikkeling zijnde preventieprogramma 'Sportivos'. In de helft van de activiteiten wordt (ook) zelf ontwikkeld materiaal gehanteerd (52,9%). Andere

materialen worden duidelijk minder vaak gehanteerd. In één op de acht activiteiten worden geen materialen gebruikt (13,5%).

3.7. Sector Welzijn

➪ *Aandeel preventieactiviteiten (tabel B1 en grafiek A7)*

De sector welzijn nam in 2016 deel aan 1.271 geregistreerde preventieactiviteiten, wat neerkomt op een aandeel van 17,3%. Dat is een lichte daling in vergelijking met 2015, wat de wijten is aan het lagere aandeel intersectorale activiteiten.

Grafiek A7: evolutie unisectorale en intersectorale activiteiten (2005-2016)

➪ *Detailsectoren (tabel A29)*

Nadat in 2015 OCMW voor het eerst sinds 2009 de meest betrokken detailsector was in de welzijnssector, heeft de bijzondere jeugdzorg (integrale jeugdhulp) die fakkel terug overgenomen. Het gaat dan bijna uitsluitend om voorzieningen bijzondere jeugdzorg. Voordien ging die samenwerking met voorzieningen in de bijzondere jeugdzorg vooral over coaching en overleg, in 2015 nemen ook vorming en consult/advies een manifeste plaats in in het aanbod.
Het aandeel van bijzondere jeugdzorg blijft een op- en neergaande beweging maken. Na dalingen tussen 2012 en 2014 (van 40,4% naar 26,3%) en de stijging naar 30,3% in 2015 volgt in 2016 weer een daling naar 24,8%. Desondanks blijft de bijzondere jeugdzorg – inmiddels herdoopt in 'Integrale jeugdhulp' – de belangrijkste detailsector.
De detailsector OCMW kent een lichte daling, van 25,3% in 2015 naar 23,2% in 2016.
De Centra voor Algemeen Welzijnswerk dalen van 14,2% naar 11,2%, wat hetzelfde aandeel is als in 2014.
Andere benoemde detailsectoren komen in 5% of minder voor.
Het aandeel voor de niet nader benoemde detailsector 'andere' – vanouds al opvallend hoog in de welzijnssector - is nog iets gestegen, van 24,2% naar 26,1%.

Detailsector	Aandeel
Bijzondere jeugdzorg	24,8%
OCMW	23,2%
Centra voor Algemeen Welzijnswerk	11,2%
(Andere benoemde detailsectoren)	≤5,0%
Andere	26,1%

Tabel A29: aandeel activiteiten per detailsector in de welzijnssector

⇨ Locatieniveau (tabel B4)

Bijna zes op de tien preventieactiviteiten met de welzijnssector spelen zich op lokaal vlak af (56,4%). Bijna één op de zes activiteiten richt zich op het regionaal niveau (17,1%) of op het gemeenschaps- of gewestniveau (16,8%). Deze laatste komt in vergelijking met 2015 iets beter uit de verf (toen 12,2%).

⇨ Doelgroep (tabellen A30 en B6)

In het werken met de welzijnssector wordt in ruim negen op de tien activiteiten een intermediaire doelgroep bereikt, waarbij intermediairs bijna altijd aanwezig zijn. Preventiewerkers komen net boven de 10% uit, vertegenwoordigers van het bestuursniveau net onder de 10%. Qua grootte van de doelgroep is een duidelijke verandering merkbaar in vergelijking met 2015: terwijl het voorgaande registratiejaar vooral gewerkt werd met middelgrote groepen (10-24 personen) is dat nu veel sterker met kleinere groepen. Driekwart van de activiteiten met de intermediaire doelgroep telt minder dan 10 personen.
In iets minder dan een tiende van de preventieactiviteiten wordt met de uiteindelijke doelgroep gewerkt. Drie keer op de vier wordt met de volwassenen gewerkt.

91,3% intermediaire doelgroep	**8,7% uiteindelijke doelgroep**
⇩ waarvan…	⇩ waarvan…
⇨ 93,4% intermediairs ⇨ 12,0% preventiewerkers ⇨ 8,0% bestuursniveau	⇨ 76,1% volwassenen ⇨ 32,6% jongeren
⇨ 32,0% 4-9 aanwezigen ⇨ 22,7% 2-3 aanwezigen ⇨ 21,3% 1 aanwezige ⇨ 19,3% 10-24 aanwezigen	⇨ 41,3% 10-24 aanwezigen ⇨ 23,9% 4-9 aanwezigen

Tabel A30: aandeel doelgroepen in de welzijnssector[13]

⇨ Soort activiteit (tabellen A31 en B5)

Overleg en vorming zijn ook in deze sector de twee vaakst uitgevoerde activiteiten, maar in verhouding is hun onderlinge verhouding verkleind. Terwijl in 2015 overleg drie keer zo

[13] In deze tabellen worden enkel resultaten weergegeven die meer dan 2% van het totaal aantal activiteiten in de sector uitmaken. Voor het aantal aanwezigen en de detailactiviteiten waarvoor meer dan 3 categorieën bestaan, wordt enkel de top-3 weergegeven.

vaak voorkwam als vorming (55,6% vs. 19,3%) is die verhouding gekrompen naar ongeveer 2:1 (47,1% vs. 23,0%).
Als overleg aan de orde is, gaat het vier keer op de vijf om uitwisseling en afstemming. Voorwaardenscheppend overleg en concept- en materiaalontwikkeling komen in om en bij een kwart van de overlegactiviteiten aan bod. Als vorming op de agenda staat, gaat het in bijna zes op de tien gevallen om informatieoverdracht, in vier op de tien gevallen om het inspelen op attitude en in een kwart om het inoefenen van vaardigheden.
Consult en advies en coaching situeren zich rond de 10%, waarbij coaching vooral om beleidsontwikkeling in een organisatie draait.

47,1% overleg
- ⇨ 79,8% uitwisseling en afstemming
- ⇨ 29,2% voorwaardenscheppend overleg
- ⇨ 23,4% concept- en materiaalontwikkeling

23,0% vorming
- ⇨ 57,5% informatieoverdracht
- ⇨ 41,1% inspelen op attitude
- ⇨ 27,7% inoefenen van vaardigheden

10,9% consult en advies

8,8% coaching
- ⇨ 68,8% beleidsontwikkeling in een organisatie

5,5% andere acties

Tabel A31: aandeel soorten activiteit in de welzijnssector

⇨ *Behandelde items (tabel B7)*

In ruim de helft van de activiteiten in de welzijnssector staat geen specifiek middel als item centraal (53,8%). In ongeveer vier op de tien activiteiten staan alcohol en illegale drugs (resp. 41,9% en 37,7%) als thema op het programma. Medicatie (22,7%), tabak (19,1%) en ICT-verslaving (18,3%) krijgen specifieke aandacht in om en bij een vijfde van de activiteiten. Gokken sluit het rijtje met een aandeel dat daar niet ver af ligt (16,1%).

⇨ *Gebruikte materialen (tabel B8)*

In de helft van de activiteiten wordt materiaal van VAD of De DrugLijn (51,7%) (bv. leidraad 'Wat met alcohol- en andere drugproblemen bij cliënten in OCMW en CAW?', wegwijzer 'Alcohol en andere drugs in de bijzondere jeugdzorg. Juridische handvatten', handleiding 'Een alcohol- en drugbeleid in het lokale dienstencentrum', …) gebruikt. Zelf ontwikkeld materiaal wordt in deze sector in ruim vier op de tien activiteiten gebruikt (44,2%) en ander materiaal op Vlaams niveau in één op de zeven activiteiten (14,2%). Materiaal op andere niveaus scoort onder de 10%. In ruim een kwart van de preventieactiviteiten wordt geen materiaal gebruikt (28,2%).

3.8. Algemene bevolking

In 2016 nam de algemene bevolking deel aan 1.336 geregistreerde preventieactiviteiten, wat neerkomt op een aandeel van 18,2%. Het aandeel van de algemene bevolking in de Gingerregistratie – in 2011 was dat 7,1% - verdubbelde nadien en situeerde zich de drie vorige registratiejaren rond 15%. Na die stabilisering is er nu weer een stijging, van 15,6% in 2015 naar 18,2% in 2016. De algemene bevolking wordt dus veel vaker betrokken dan 5 jaar geleden of eerder.

⇨ Locatieniveau (tabel B4)

Tweederde van de preventieactiviteiten met de algemene bevolking situeert zich op lokaal vlak (68,1%), terwijl er nog vrij veel activiteiten op regionaal vlak doorgaan (20,7%). Deze verhoudingen sluiten sterk aan bij die van de twee vorige jaren. Andere locatieniveaus komen zelden of niet voor.

⇨ Doelgroep (tabellen A32 en B6)

Het is niet onverwacht dat de algemene bevolking de enige "sector" is waarin de uiteindelijke doelgroep een meerderheid vormt. En het is – ondanks een daling in vergelijking met 2015 – een zeer duidelijke meerderheid: meer dan acht op de tien preventieactiviteiten met de algemene bevolking zijn gericht op de uiteindelijke doelgroep, waarbij in de eerste plaats jongeren betrokken zijn. Zowel volwassenen als familiale omgeving nemen aan ongeveer een derde van de activiteiten deel. De helft van de activiteiten met de uiteindelijke doelgroep bereikt 1 persoon, wat voor een groot stuk te maken heeft met het hogere aandeel aan vroeginterventieactiviteiten (vooral op de cliënt zelf gericht). Terwijl in 2015 nog 19,9% van de activiteiten met de uiteindelijke doelgroep minstens 100 aanwezigen telden, is dat nu naar 6,3% gezakt. Dit valt te verklaren door het hogere aandeel vroeginterventie, met dus vaak 1 aanwezige, en het geringere aandeel campagnes, die vaak meer dan 100 personen bereiken (zie ook verder).
Ongeveer één op de zeven activiteiten vindt met een intermediaire doelgroep plaats (15,1%). Daarvan gaan bijna alle activiteiten uit naar intermediairs. Een voorbeeld van preventieactiviteiten naar intermediairs in de algemene bevolking zijn coördinatie- en participatieactiviteiten met het lokale verenigingsleven ter ondersteuning van lokale feesten. In acht op de tien gevallen is de doelgroep kleiner dan 10 personen.

15,1% intermediaire doelgroep	**84,9% uiteindelijke doelgroep**
⇩ waarvan…	⇩ waarvan…
⇨ 94,7% intermediairs	⇨ 72,8 jongeren ⇨ 33,0% familiale omgeving ⇨ 31,0% volwassenen
⇨ 36,8% 1 aanwezige ⇨ 24,2% 2-3 aanwezigen ⇨ 22,1% 4-9 aanwezigen	⇨ 48,3% 1 aanwezige ⇨ 27,2% 2-3 aanwezigen ⇨ 11,0% 4-9 aanwezigen

Tabel A32: aandeel doelgroepen in de algemene bevolking

⇨ ***Soort activiteit (tabellen A33 en B5)***

In bijna zes op de tien preventieactiviteiten met de algemene bevolking is vroeginterventie aan de orde (57,1%). Door twee opeenvolgende stijgingen komt dat aandeel weer bijna op het niveau van 2013 (toen 59,9%). Vroeginterventie gaat in de eerste plaats uit naar personen en komt de laatste jaren zelfs nog sterker aan bod, ten koste van vroeginterventie naar groepen dat nog in één op de zes vroeginterventies aan de orde is.
Door de manifeste positie van vroeginterventie komen andere activiteiten minder dan gemiddeld voor. Consult en advies blijft net boven de 10%. Campagnes dalen licht van 13,4% naar 10,0% en staan zo goed als steeds in het teken van sensibilisering. Vorming kent voor de tweede opeenvolgende keer een daling 8,6% in 2016), waardoor het huidige aandeel een stuk onder dat van 2014 ligt (toen 15,0%). Informatieoverdracht en inspelen op attitudes vormen daarin de kern.
Overleg komt niet meer aan de 10%-drempel en houdt bijna altijd uitwisseling en afstemming in.

57,1% vroeginterventie ⇨ 83,6% aan persoon ⇨ 16,4% aan groep
10,6% consult en advies
10,0% campagnes ⇨ 91,7% sensibilisering
8,6% vorming ⇨ 59,0% informatieoverdracht ⇨ 49,6% inspelen op attitude
6,6% overleg ⇨ 89,8% uitwisseling en afstemming
6,7% andere acties

Tabel A33: aandeel soorten activiteit in de algemene bevolking

⇨ ***Behandelde items (tabel B7)***

Opvallend is dat er met de algemene bevolking vaker wordt gewerkt rond een specifiek thema dan met de sectoren. In "slechts" een vijfde van de activiteiten met de algemene bevolking komt geen specifiek middel aan bod (19,6%). Als er in de activiteiten met de bevolking toch een specifiek thema op het programma staat, is dat in tweederde van de gevallen alcohol (66,6%). Illegale drugs komt als thema in zes op de tien activiteiten aan bod (60,1%), tabak in een derde (33,2%). Maar ook de thema's ICT-verslaving (26,5%), medicatie (26,1%) en gokken (17,2%) komen sterker aan bod dan in de sectoren.

⇨ ***Gebruikte materialen (tabel B8)***

In zes op de tien activiteiten wordt zelf ontwikkeld materiaal gebruikt (61,6%) wat veel vaker is dan in de andere sectoren. In de helft van de preventieactiviteiten met de algemene bevolking materiaal van VAD/De DrugLijn (51,9%) (bv. draaiboek 'Als kleine kinderen groot worden', De DrugLijn-folders, …). Andere materialen worden zelden gebruikt.

4. Gingerbeeld van de registratorgroepen

In dit hoofdstuk bespreken we enkele Gingerresultaten voor de drie registratorgroepen apart: lokale preventiewerkers, regionale preventiewerkers en Vlaamse preventiewerkers. Dit maakt het mogelijk om te bepalen welke specifieke accenten elk van de groepen legt. Wie deel uitmaakt van welke groep kan je vinden op pagina's 6 en 7.

Alhoewel het aandeel van de CGG-preventiewerkers over de drie laatste registratiejaren heen is gedaald van 73,4% naar 61,7%, leveren zij nog steeds het gros van de Gingeractiviteiten aan. Hun data bepalen dus vrij sterk het algemene monitoringbeeld. Om accenten te ontdekken is het daarom beter om de percentages van de drie registratorgroepen onderling te vergelijken, veeleer dan het percentage van één groep te vergelijken met het algemene percentage.

4.1. Preventieactiviteiten in de sectoren

	Groep preventiewerkers			
	Lokale PW	**Regionale PW**	**Vlaamse PW**	**Totaal**
Arbeid	2,3%	4,2%	6,2%	4,4%
Gezondheid	20,6%	37,0%	43,4%	35,8%
Onderwijs	30,1%	27,6%	32,8%	29,2%
Overheid	31,5%	22,1%	20,7%	23,3%
Politie & justitie	14,7%	5,0%	1,7%	5,8%
Vrijetijd & cultuur	20,1%	12,0%	6,2%	12,0%
Welzijn	20,9%	18,9%	10,4%	17,3%
Alg. bevolking	35,8%	17,8%	6,6%	18,2%

Tabel A34: aandeel activiteit per sector (3 registratorgroepen en totaal)

Als we de resultaten uit deze vergelijkende tabel bekijken, dan vallen enkele specifieke accenten per registratorgroep op.

Zo zien we dat de lokale preventiewerkers meer werken met de sectoren overheid, politie en justitie en vrijetijd en cultuur. Het sterkere accent naar overheid en politie en justitie is niet verwonderlijk. De grotere participatie van de overheid is het gevolg van het feit dat de meeste lokale preventiewerkers tewerkgesteld zijn als gemeentelijk medewerker. Daardoor werken ze nauwer samen met andere lokale overheidsinstanties. De sterke participatie van de sector politie en justitie is te verklaren door het feit dat veel lokale preventiewerkers actief zijn binnen een gemeentelijke preventiedienst, die vaker samenwerkt met de lokale politie. Toch daalde het aandeel van deze sectoren. Dat geldt nog meer voor de sector onderwijs. Vroeger kende de onderwijssector bij de lokale preventiewerkers een hogere participatiegraad dan bij de twee andere registratorgroepen. In 2016 is dat niet langer het geval. Maar waar verliezers zijn, zijn meestal ook winnaars: de algemene bevolking wordt in 2016 duidelijk sterker bereikt door de lokale preventiewerkers dan voorheen, met een sterk accent op vroeginterventie.

De percentages van de regionale preventiewerkers liggen dicht bij de algemene percentages, wat binnen de lijn van de verwachtingen ligt aangezien zij instaan voor het

gros van de geregistreerde preventieactiviteiten. We moeten dus kijken naar de sterkste "afwijkingen" om accenten te kunnen bepalen. Dan zien we eigenlijk alleen dat regionale preventiewerkers iets vaker met de sectoren gezondheid en welzijn en met de algemene bevolking werken en iets minder vaak met de sectoren onderwijs, politie en justitie, en vrijetijd en cultuur.

De Vlaamse preventiewerkers werken meer dan de andere registratorgroepen samen met de gezondheidssector. Dat komt door de structurele samenwerking tussen VAD en de CGG-preventiewerkers (deel uitmakend van de sector gezondheid), zoals met de Vlaamse overheid overeengekomen. Voorts wordt iets meer met de sectoren arbeid en onderwijs samengewerkt. Opvallend is dat de exclusiviteit van de Vlaamse registratorgroep in het werken met de arbeidssector weggeëbd is. CGG-preventiewerkers hebben nu een bijna even groot aandeel in het werken met deze sector. Dat Vlaamse preventiewerkers veel aandacht aan de onderwijssector besteden, is vooral te wijten aan de activiteiten die De Sleutel in deze sector uitvoert.

4.2. Soort activiteiten (algemeen)

	Groep preventiewerkers			
	Lokale PW	**Regionale PW**	**Vlaamse PW**	**Totaal**
Overleg	40,9%	39,6%	29,6%	37,6%
Vorming	14,7%	23,2%	28,5%	23,0%
Consult/advies	5,6%	11,1%	24,6%	13,2%
Vroeginterventie	18,0%	11,8%	3,9%	11,0%
Coaching	2,1%	8,3%	5,9%	6,8%
Campagnes	13,1%	1,3%	1,3%	3,2%
Andere actie	5,5%	4,7%	6,2%	5,1%

Tabel A35: aandeel activiteit per sector (3 registratorgroepen en totaal)

In vergelijking met de andere registratorgroepen investeren lokale preventiewerkers meer in campagnes en in vroeginterventie. Via deze activiteiten hebben lokale preventiewerkers een sterk bereik naar de algemene bevolking, conform het strategisch plan van de gezondheidsconferentie 2016[14]. De sterkere klemtoon op campagnes komt door lokale community-gerichte acties naar de uiteindelijke doelgroepen, zoals aanwezigheid op lokale evenementen, activiteiten voor de bevolking, bekendmaking preventieacties aan de bevolking, e.d. Wat vroeginterventies betreft, is er een sterke stijging merkbaar in vergelijking met 2015 (van 5,6% naar 18,0%). Dit komt omdat vooral in Oost-Vlaanderen enkele lokale (inter)gemeentelijke preventiewerkers sterker inzetten op vroeginterventie.

[14] In het 'Strategisch plan 'De Vlaming leeft gezonder in 2025' staat in het kader van gezonde buurt o.a. vermeld "Lokale besturen informeren, sensibiliseren en motiveren de algemene bevolking op vlak van gezonde leefstijl, met aandacht voor specifieke doelgroepen" en "Lokale besturen zorgen dat de randvoorwaarden vervuld zijn opdat burgers met gezondheidsrisico's een beroep kunnen doen op kwaliteitsvolle zorg en begeleiding via een eigen aanbod of dat van externe partners en hebben hierbij extra aandacht voor (toegankelijkheid voor) specifieke doelgroepen."

Door het feit dat de regionale preventiewerkers instaan voor het gros van de geregistreerde activiteiten valt ook hier hun beeld zo goed als samen met het algemeen beeld. Als we de cijfers onderling vergelijken is een iets hoger aandeel overleg- en coachingsactiviteiten zichtbaar. Dat overleg en coaching hoger scoren en tegelijk vorming en consult/advies goed uit de verf komen, sluit aan bij de engagementen van het CGG-preventiewerk in het Samenwerkingsprotocol Alcohol- en andere Drugpreventie (A&D) CGG-preventiewerk en VAD: "Bijdragen tot de regionale implementatie van een Vlaams A&D-preventiebeleid door zich enerzijds met een gedifferentieerd aanbod (coaching, vorming, consult & advies) (…) te richten naar verschillende sectoren (…) en anderzijds door de ondersteuning van de implementatie van VAD-methodieken in overleg en samenwerking met regionale en lokale preventieactoren."

De Vlaamse preventieactoren voeren, in vergelijking met de 2 andere registratorgroepen, meer consult/advies en vorming uit. Het grotere belang van beide soorten activiteit is te verklaren door het feit dat VAD vanuit diens rol als expertisecentrum de alcohol- en drugsector deskundig informeert en ondersteunt, waarin zowel consult en advies (meestal op vraag van het preventiewerk en van de sectoren) als vorming (evengoed op eigen initiatief als op uitnodiging van derden) vaste pijlers zijn. Daarnaast voert ook De Sleutel als Vlaamse actor een groot aantal vormingsactiviteiten uit binnen hun preventieve opdracht. Alhoewel coaching niet meer dan gemiddeld wordt uitgevoerd door Vlaamse preventieactoren, kent deze soort activiteit een beduidende stijging in vergelijking met 2015, van 1,7% naar 5,9%. In deze groep wordt alle coaching door VAD-medewerkers uitgevoerd.

4.3. Gebruikte materialen

	Groep preventiewerkers			
	Lokale PW	**Regionale PW**	**Vlaamse PW**	**Totaal**
Materiaal van VAD/De DrugLijn	47,3%	53,2%	47,9%	51,1%
Zelf ontwikkeld materiaal	55,9%	43,8%	30,1%	42,6%
Ander materiaal op Vlaams niveau	12,5%	10,9%	7,5%	10,4%
Ander materiaal op lokaal/reg. niveau	11,1%	4,7%	1,6%	5,1%
Ander materiaal op internat. niveau	0,2%	4,2%	4,0%	3,5%
Ander materiaal op federaal niveau	0,2%	1,2%	2,7%	1,4%
Geen materialen gebruikt	24,9%	25,1%	24,2%	24,9%
↳Wel materialen gebruikt	75,1%	74,9%	75,8%	75,1%

Tabel A36: aandeel gebruikte materialen (3 registratorgroepen en totaal)

In een kwart van de geregistreerde preventieactiviteiten worden geen materialen gebruikt tijdens de activiteit of in de voorbereiding van de activiteit. In driekwart van de activiteiten is dat dus wel het geval en dat geldt voor elke registratorgroep even sterk.

Toch zijn er tussen de registratorgroepen verschillen in het gebruik van materialen. Zo gebruiken lokale preventiewerkers vaker zelf ontwikkelde materialen en andere materialen op lokaal of regionaal niveau. Regionale preventiewerkers gebruiken iets vaker materiaal

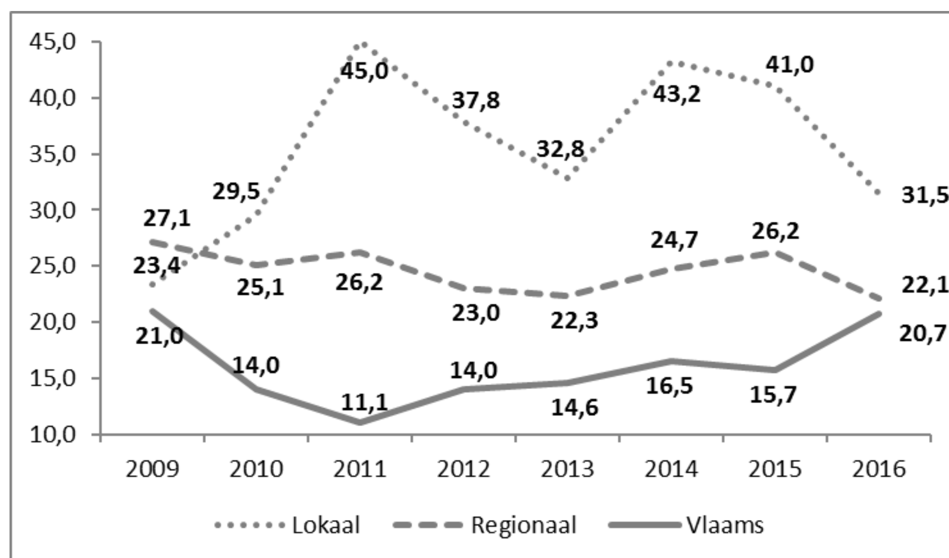
van VAD of De DrugLijn. Bij Vlaamse registrators worden minder vaak materialen van verschillende niveaus gebruikt.

4.4. Bereik sectoren per registratorgroep: evoluties 2009-2016

Zoals in hoofdstuk 4.1 al besproken, heeft elk van de drie registratorgroepen een specifiek patroon in het bereiken van de verschillende sectoren. Laten we eens bekijken welke patronen we kunnen herkennen en welke evoluties zich daar voordoen in de periode na de laatste grotere herwerking van Ginger (2009-2016).

• ***Sectoren die relatief sterker door lokale preventiewerkers worden bereikt***

⇨ Sector overheid

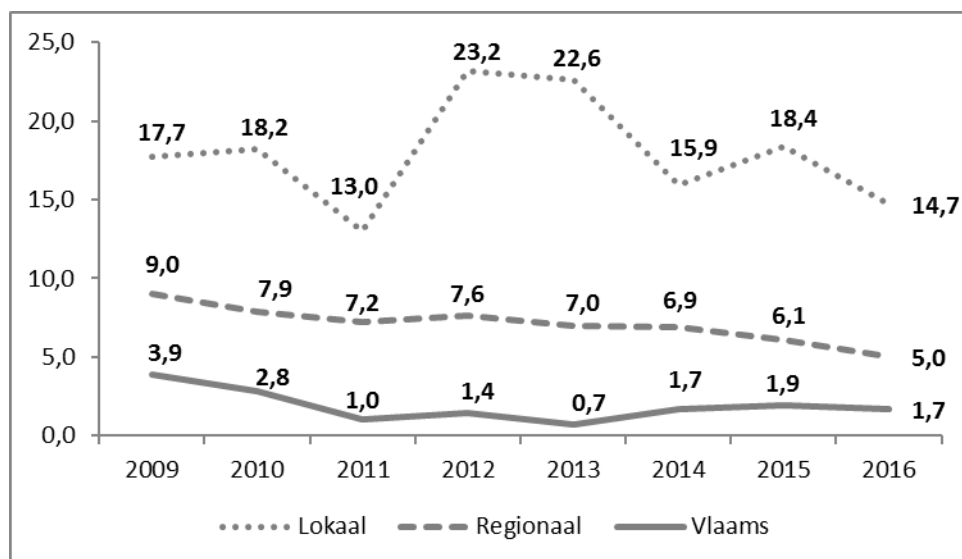
Grafiek A8: aandeel activiteiten in de overheidssector per groep (2009-2016)

Ook hier maakt de lijn van de lokale preventiewerkers een sterk op- en neergaande beweging, waarbij deze groep na 2010 duidelijk sterker de overheidssector bereikt dan de andere groepen. De verklaring hiervoor is dat er steeds vaker wordt samengewerkt met andere (inter)gemeentelijke preventiewerkers, veelal in een regionaal of intergemeentelijk samenwerkingsverband. Maar in 2016 daalt het aandeel bij de lokale preventiewerkers zo sterk dat de onderlinge verschillen nu minder uitgesproken zijn dan in de voorgaande jaren.

De lijn van de regionale preventiewerkers is stabieler. Nadat tussen 2013 en 2015 het werken met de overheid in een licht stijgende lijn zat, duikt dat aandeel nu naar het laagste punt ooit.

Bij de Vlaamse preventiewerkers zien we een ander beeld. Na de sterke daling tussen 2009 en 2011 is het werken met de overheidssector aan een remonte bezig. Het aandeel in 2016 ligt weer in dezelfde grootteorde als dat in 2009. Of de piek in 2016 het resultaat is van een aanhoudende trend, dan wel een opflakkering door de verhoogde bedrijvigheid in het kader van de Gezondheidsconferentie 2016 zal de volgende registratie aantonen.

⇨ Sector politie en justitie

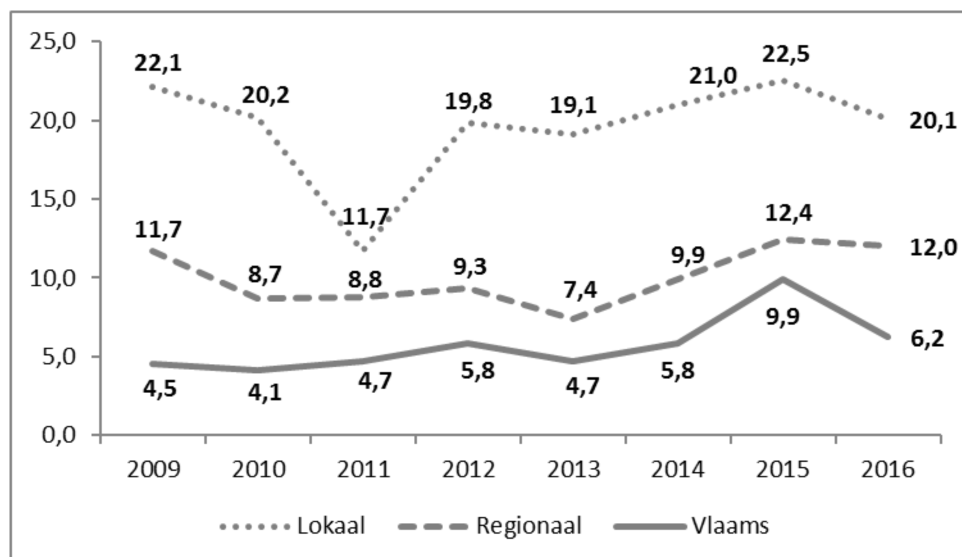

Grafiek A9: aandeel activiteiten in de sector politie en justitie per groep (2009-2016)

In de lijn van de lokale preventiewerkers is weer geen duidelijk profiel te vinden. Ondanks een vrije duidelijke daling tussen 2013 en 2016 werkt deze groep nog steeds zichtbaar vaker met de sector politie en justitie samen dan de andere registratorgroepen.

Bij regionale preventiewerkers zien we wel een continu dalende lijn. De participatie van deze sector ligt duidelijk het laagst bij Vlaamse preventiewerkers, ook al herstelde het aandeel zich de laatste drie jaren nadat het tussen 2009 en 2013 een sterke daling kende.

⇨ Sector vrijetijd en cultuur

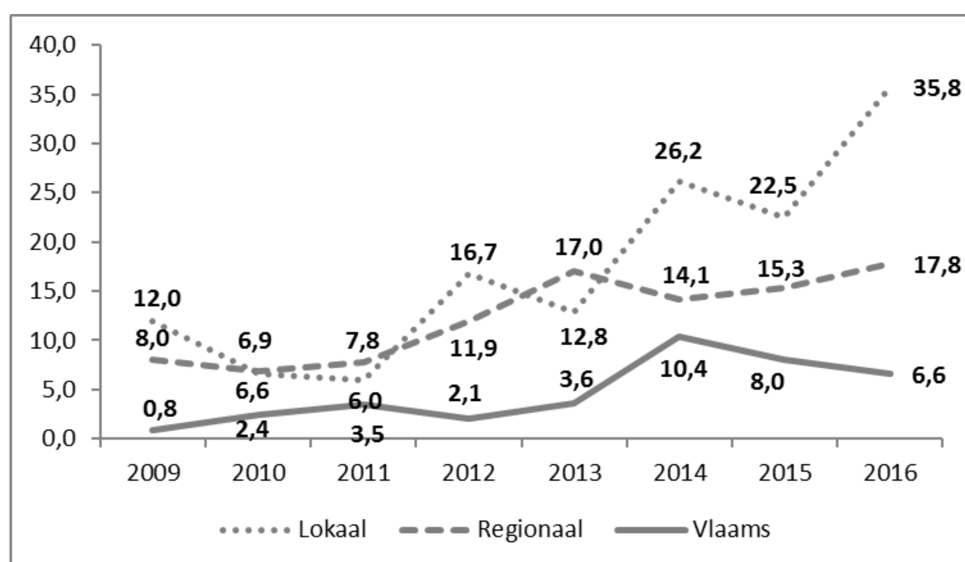
Grafiek A10: aandeel activiteiten in de sector vrijetijd en cultuur per groep (2009-2016)

Ook hier zien we bij de lokale preventiewerkers steeds een sterkere participatie van de sector vrijetijd en cultuur. Behalve in 2011 situeert dat aandeel zich steeds rond 20%. Het werken in de sector vrijetijd en cultuur gaat vooral om overleg met het jeugdwerk, maar ook naar het jeugdwerk gerichte campagnes komen vrij vaak voor.

Bij de regionale preventiewerkers kent de participatiegraad van de sector vrijetijd en cultuur een daling tussen 2009 en 2013, gevolgd door twee jaren van stijging. In 2016 is er weer een lichte daling. Het aandeel ligt in 2016 quasi even hoog als in 2009. Deze evoluties hingen sterk af van de samenwerkingsgraad met het jeugdwerk. Zo ook hangen de opeenvolgende stijgingen in 2014 en 2015 samen met de stijging van het aantal activiteiten met het jeugdwerk en met de uitgaanssector.

Bij de Vlaamse preventiewerkers lag het aandeel tussen 2009 en 2014 vrij stabiel rond de 5%. Na de tijdelijke piek in 2015 (9,9%) is het in 2016 weer gezakt naar 6,2% . Dat komt omdat enkele VAD-activiteiten in deze sector, zoals Attent in jeugdhuizen, in 2015 een piek kenden omdat deze initiatieven in dat jaar hun ontwikkeling en lancering kenden, wat zich toen vertaalde naar meer preventieactiviteiten van VAD-medewerkers met derden.

⇨ Algemene bevolking

Grafiek A11: aandeel activiteiten met de algemene bevolking per groep (2009-2016)

De lijn van de lokale preventiewerkers maakt ook hier bokkensprongen, maar dan wel in stijgende lijn. Tussen 2011 en 2016 is de participatiegraad van de algemene bevolking verzesvoudigt bij de lokale actoren. In de activiteiten van de lokale preventiewerkers ligt de klemtoon op vroeginterventie (in de eerste plaats naar jongeren, maar ook naar de familiale omgeving) en op campagnes (bv. campagnes of acties op festivals of lokale feesten).

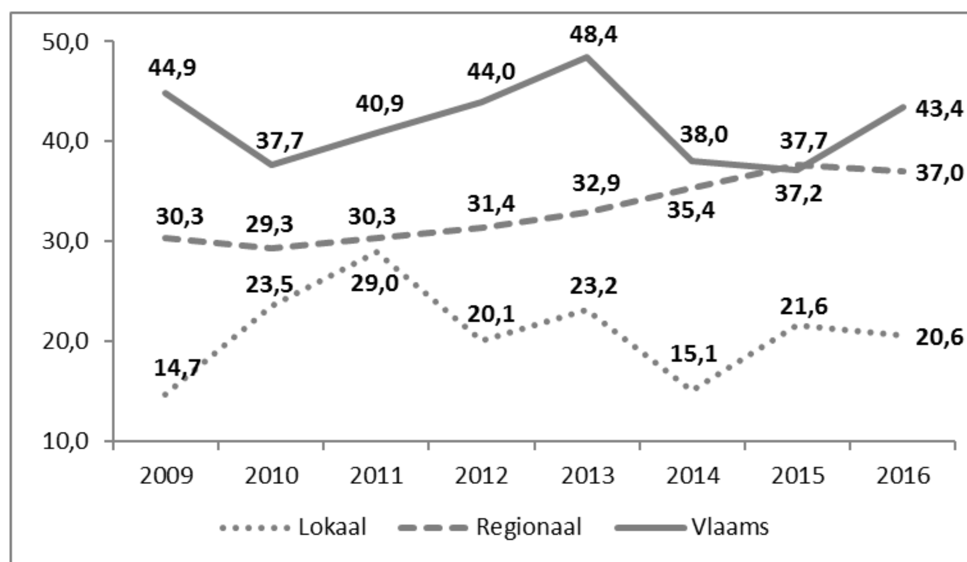
Ook bij de regionale preventiewerkers is er een toenemend bereik van de algemene bevolking waarneembaar, maar iets minder spectaculair als bij de lokale collega's. Het merendeel van de activiteiten bij de regionale preventiewerkers bestaat uit vroeginterventie, in de eerste plaats naar jongeren maar ook de familiale omgeving en volwassenen zijn regelmatig betrokken partij. Het aandeel vroeginterventie is opvallend hoog aangezien een aantal CGG-preventiewerkers vroeginterventie niet in Ginger registreren maar in EPD[15].

[15] EPD is de afkorting voor 'Elektronisch patiëntendossier', een registratieprogramma voor medische zorgverleners die het mogelijk maakt om de medische zorg van een individuele patiënt in kaart te brengen.

De lijn van de Vlaamse preventiewerkers ligt duidelijk onder die van de twee andere registratorgroepen. Na de stijging tussen 2009 en 2014 volgde in de twee laatste jaren een daling, maar het aandeel ligt anno 2016 wel duidelijk hoger dan in 2009. De evoluties in de participatie van de algemene bevolking hangen samen met die van de geregistreerde vroeginterventieactiviteiten van De Sleutel.

• ***Sectoren waar zowel Vlaamse als regionale preventiewerkers een sterker bereik hebben***

⇨ Sector gezondheid

Grafiek A12: aandeel activiteiten in de gezondheidssector per groep (2009-2016)

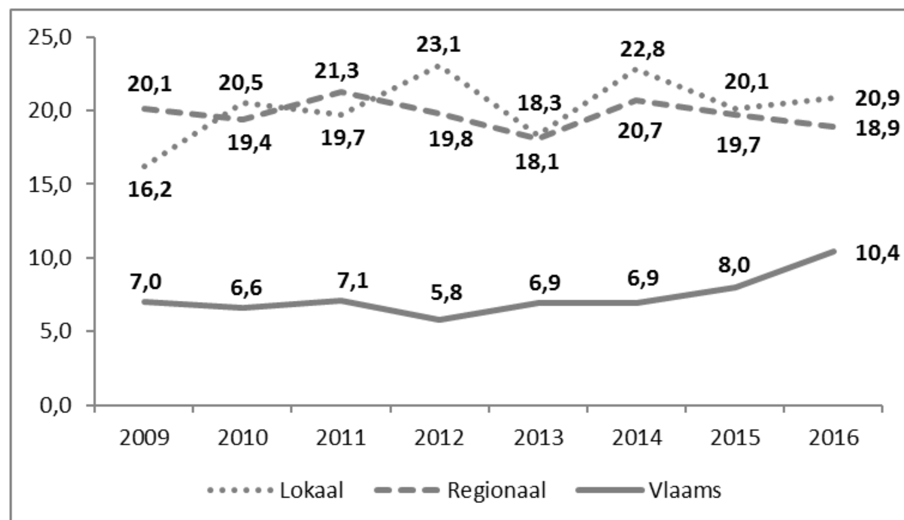
De Vlaamse preventiewerkers hadden jarenlang een dominante positie in het bereiken van de gezondheidssector, maar die is er niet meer. In de vorige jaren is het aandeel van Vlaamse en regionale preventieactoren naar elkaar toe gegroeid. De daling bij de Vlaamse actoren kwam voornamelijk door het dalend aantal activiteiten dat De Sleutel met de gezondheidssector uitvoerde. Toch zien we in 2016 dat de curves weer uiteenlopen. Vlaamse preventiewerkers werken in de eerste plaats via overleg, zowel structureel als ad hoc, tussen VAD en de CGG-preventiewerkers.

Anderzijds zijn de regionale preventiewerkers sinds 2010 bezig met een langzame, maar aanhoudende stijging van het aandeel activiteiten dat zij uitvoeren in de gezondheidssector, al kende die in 2016 een halt. Bij regionale preventiewerkers vormen overleg met collega's uit (andere) CGG's, met VAD-medewerkers en met LOGO-medewerkers de kernactiviteiten.

De lokale preventiewerkers kennen een eerder fluctuerende participatiegraad van de gezondheidssector, met in 2015 een lichte daling.

• ***Sectoren waar zowel lokale als regionale preventiewerkers een sterker bereik hebben***

➩ Sector welzijn

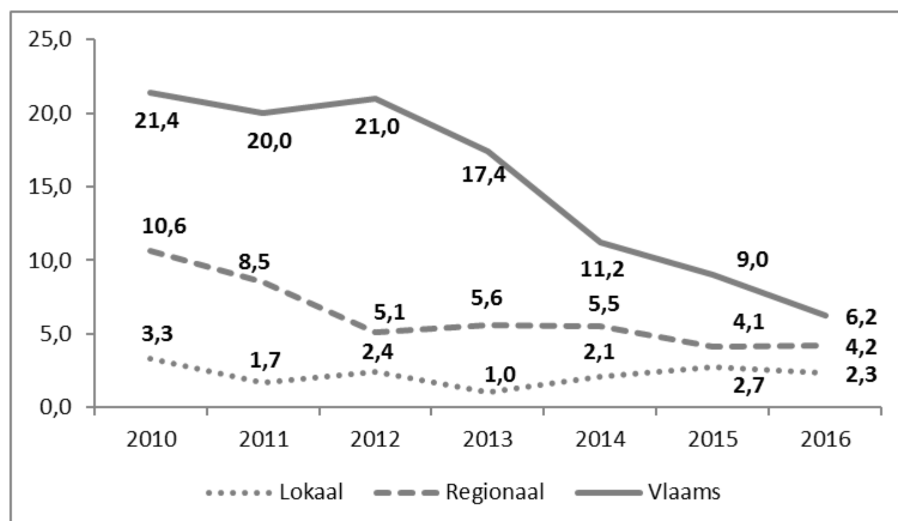
Grafiek A13: aandeel activiteiten in de welzijnssector per groep (2009-2016)

De laatste jaren gaan de curves van de lokale preventiewerkers en de regionale preventiewerkers ongeveer gelijk op als het over participatie van de welzijnssector gaat. Bij beide groepen wordt deze sector in ongeveer één op de vijf preventieactiviteiten betrokken. Toch is er een grotendeels verschillend activiteitenprofiel bij beide groepen. Bij de lokale preventiewerkers ligt het accent duidelijk bij samenwerking met OCMW's, vooral in de vorm van overleg en vorming. Dat is ook bij de regionale preventiewerkers manifest aanwezig, daarnaast scoren ook coaching en consult/advies ten aanzien van de integrale jeugdhulp sterker bij de CGG-preventiewerkers.

De participatiegraad situeerde zich bij de Vlaamse preventiewerkers jarenlang rond de 7% liggen, maar steeg in de laatste twee jaren tot net boven de 10%.

• ***Sectoren die even sterk worden bereikt door de drie groepen van preventiewerkers***

➩ Sector arbeid

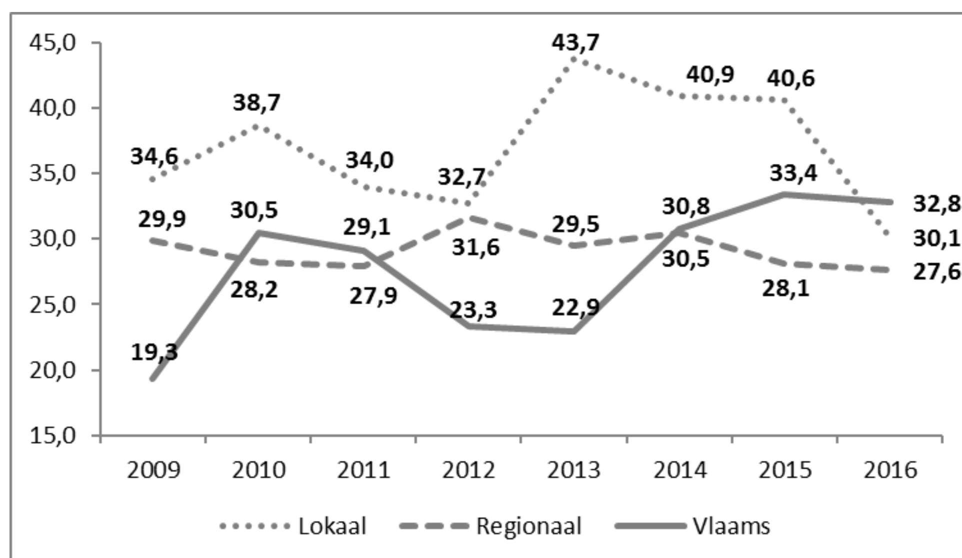
Grafiek A14: aandeel activiteiten in de arbeidssector per groep (2009-2016)

We zien dat in het verleden de Vlaamse preventiewerkers een veel groter bereik van de arbeidssector kennen dan de andere groepen. Maar terwijl het aandeel zich de eerste jaren steeds rond de 20% situeerde, is dat na 2012 aanhoudend gedaald naar de huidige 6,2% waardoor de vroegere 'dominantie' verdwenen is.

De regionale preventiewerkers kenden in 2010 een piek, wat het gevolg was van de impuls die de Vlaamse overheid gaf om via projectsubsidiëring de begeleiding van CGG-preventiewerkers in het ontwikkelen van een alcohol- en drugbeleid in private ondernemingen te verzekeren. Tussen 2012 en 2014 bleef het aandeel stabiel. Het op zich al lage aandeel is in 2015 terug gedaald en in 2016 gestabiliseerd.

De lokale preventiewerkers spelen vanouds een eerder beperkte rol in het werken met de arbeidssector.

⇨ Sector onderwijs

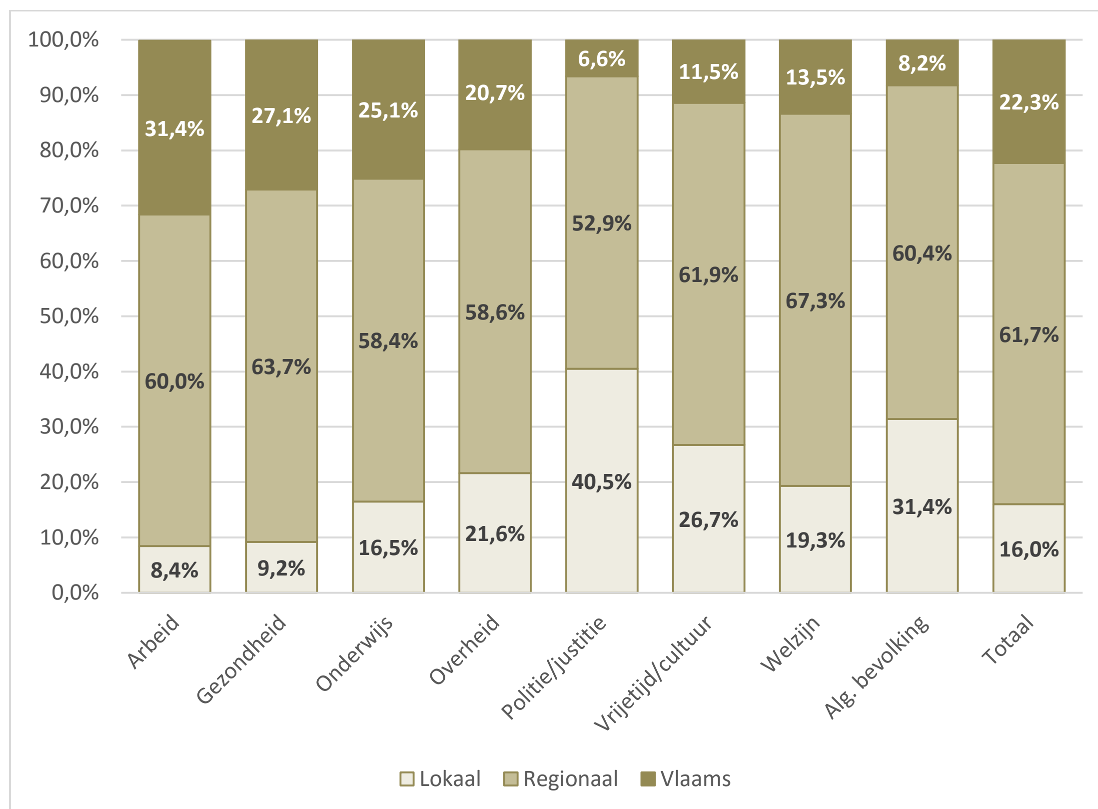

<u>Grafiek A15</u>: aandeel activiteiten in de onderwijssector per groep (2009-2016)

Na bijwijlen sterke fluctuaties en recente evoluties liggen de verhoudingen wat werken in de onderwijssector betreft in 2016 ongeveer gelijk tussen de drie registratorgroepen. Dat was ooit anders. Tot vorig jaar kenden lokale preventiewerkers steeds het sterkste bereik van de onderwijssector. Maar in 2016 daalt hun aandeel activiteiten in de onderwijssector zo sterk dat de lokale actoren even sterk als de twee andere registratorgroepen met die sector werken. Als we er de loep op houden, zien we dat Vlaamse registrators in 2016 net iets meer dan de anderen met de onderwijssector werkten.

Bij Vlaamse actoren gaat het in de eerste plaats om vormingsactiviteiten van De Sleutel (meestal naar het middelbaar onderwijs) en overleg en consult/advies van VAD. Bij lokale actoren zijn vorming naar leerlingen uit het middelbaar onderwijs en overleg met intermediairs en bestuursvertegenwoordigers uit het lager onderwijs en uit het middelbaar onderwijs de vaakst opgenomen activiteiten in de onderwijssector. Bij de regionale preventiewerkers was er steeds vrij stabiele participatiegraad rond de 30%. De laatste twee registratiejaren duikt hun aandeel wel naar het laagste punt ooit (2016: 27,6%). Vorming naar leerlingen en intermediairs uit het middelbaar onderwijs en coaching of overleg met intermediairs en bestuursvertegenwoordigers uit het middelbaar onderwijs staan daarin centraal.

• ***Aandeel van de drie registratorgroepen per sector***

Grafiek A16: aandeel van de registratorgroepen per sector (2016)

Dat een bepaalde registratorgroep binnen het eigen groepsprofiel bekeken proportioneel meer in een bepaalde sector werkt, betekent nog niet dat die groep het meeste activiteiten in die sector uitvoert. Zo werken lokale preventiewerkers, gemeten op hun totale aantal activiteiten, proportioneel meer met de sector vrijetijd en cultuur dan de twee andere registratorgroepen. Maar dat neemt niet weg dat in die sector, net als in alle andere sectoren trouwens, de meeste activiteiten door de in Ginger veel grotere groep regionale preventiewerkers worden uitgevoerd. Daarom dat grafiek A16 ook de reële verhoudingen tussen de drie groepen per sector weergeeft.

5. Terugkoppeling resultaten CGG-preventiewerk (samenwerkingsprotocol)

In het 'Samenwerkingsprotocol alcohol- en andere drugpreventie tussen de Vlaamse overheid, het CGG-preventiewerk en VAD' staat vermeld dat VAD op basis van de Gingerregistratie een jaarlijkse rapportering doet over de preventieactiviteiten van het CGG-preventiewerk op Vlaams niveau.

Van de 7.340 in Ginger geregistreerde preventieactiviteiten werden 4.528 ingevoerd door 50 preventiewerkers die aan een CGG verbonden zijn. Dat komt overeen met een aandeel van 61,7%. Dit aandeel komt op naam van de preventiewerkers die tewerkgesteld zijn bij een CGG, maar daarom niet noodzakelijk gesubsidieerd zijn door de Vlaamse Gemeenschap. Immers, een deel komt uit andere financieringsbronnen (bv. gemeente, stad of provincie). In dit hoofdstuk wordt het beeld geschetst op basis van de 4.528 activiteiten die de 50 CGG-preventiewerkers samen in Ginger registreerden (ter vergelijking: in 2015 registreerden 50 CGG-preventiewerkers samen 4.458 activiteiten).

⇨ ***Coaching***

- Indicator: coachingsactiviteiten per sector/detailsector

Coaching in sector…	**Aantal activiteiten CGG-preventiewerk t.o.v. totaal**	**% op totaal**	**CGG-PW voornamelijk en/of proportioneel meer in detailsectoren…[16]**
Arbeid	16/19	84,2%	
Gezondheid	82/167	49,1%	Gehandicaptensector (organisaties VAPH)
Onderwijs	189/200	94,5%	ASO; TSO; BSO
Overheid	83/100	83,0%	Lokale overheden
Politie en justitie	32/32	100%	Gevangenis
Vrijetijd en cultuur	53/65	81,5%	Jeugdwerk, uitgaanssector, sportclubs
Welzijn	100/112	89,3%	Voorzieningen bijzondere jeugdzorg

Tabel A37: aantal/aandeel coaching per sector (regionale CGG-preventiewerkers)

[16] Deze kolom geeft weer in welke detailsectoren de CGG-preventiewerkers vooral werken of proportioneel meer werken in vergelijking met niet-CGG-preventiewerkers.

In hoofdstuk 4.2 kwam al tot uiting dat de regionale preventiewerkers meer coachingsactiviteiten uitvoeren dan de twee andere registratorgroepen. Dat wordt hier bevestigd: terwijl CGG-preventiewerkers instaan voor 61,7% van alle geregistreerde preventieactiviteiten, ligt hun aandeel in alle coachingsactiviteiten op 75,6%. Dit hoge aandeel ligt in de lijn van engagementen voor het CGG-preventiewerk in het samenwerkingsprotocol, waarin coaching een belangrijke plaats inneemt.
Het is dan ook normaal dat we, afgemeten aan hun algemeen aandeel, zien dat het CGG-preventiewerk in de meeste sectoren proportioneel meer investeert in coaching. Enkel in de sector gezondheid ligt het aandeel coaching duidelijk lager dan in de andere sectoren. Dat komt omdat VAD-medewerkers ondertussen zowel proportioneel meer activiteiten registreren én tegelijk meer aan coaching doen binnen de gezondheidssector dan voorheen. In de sectoren onderwijs en politie en justitie staan CGG-preventiewerkers in voor (zo goed als) alle coachingsactiviteiten.
Het feit dat in de onderwijssector – naast ASO – de detailsectoren TSO en BSO en in de welzijnssector de detailsector voorzieningen bijzondere jeugdzorg proportioneel sterker worden bereikt, sluit aan bij krachtlijnen uit Vlaams actieplan TAD (werken met risicogroepen).

• Indicator: evaluatie van coaching

Algemeen scoort evaluatie proportioneel gezien niet hoog bij coaching: in 18,0% van de coachingsactiviteiten is de activiteit geëvalueerd. Dat is duidelijk meer dan in 2015 (11,3%).
Bekijken we dit aandeel bij de CGG-preventiewerkers, dan zien we dat 17,2% van hun coachingsactiviteiten geëvalueerd werden. CGG-preventiewerkers voeren vaker een evaluatie uit na een coachingsactiviteit dan de lokale preventiewerkers (12,0%) maar minder vaak dan de Vlaamse registrators (22,7%).

⇨ *Vorming*

• Indicator: vormingsactiviteiten per sector/detailsector

Vorming per sector/detailsector	**Aantal activiteiten CGG-preventiewerk t.o. totaal**	**% op totaal**	**CGG-PW voornamelijk en/of proportioneel meer in detailsectoren…**
Arbeid	104/113	92,0%	Overheidsbedrijven (> 50 pers.)
Gezondheid	238/405	58,8%	Centra Geestelijke Gezondheidszorg; PAAZ/PZ; thuiszorg
Onderwijs	548/942	58,2%	ASO; BSO; TSO; hoger onderwijs
Overheid	120/194	61,9%	Lokale overheden

Politie en justitie	46/71	64,8%	Gevangenis
Vrijetijd en cultuur	108/143	75,5%	Jeugdwerk: jeugdvereniging/-beweging
Welzijn	194/292	66,4%	OCMW

Tabel A38: aantal/aandeel vorming per sector (regionale CGG-preventiewerkers)

Het aandeel vormingsactiviteiten dat CGG-preventiewerkers uitvoeren, komt in de meeste sectoren overeen met het algemene aandeel activiteiten van CGG-preventiewerkers (61,7%). Afgewogen aan dat algemeen aandeel voert het CGG-preventiewerk meer vormingsactiviteiten door in de sectoren arbeid en politie en justitie.
Ook hier zien we enkele specifieke resultaten die aansluiten bij de in de krachtlijnen van het Vlaamse actieplan TAD vermelde doelstellingen, zoals een merkbaar accent op vorming naar risicogroepen, in casu thuiszorg, BSO en TSO, en OCMW.

• Indicator: soorten vormingsactiviteit

Detailsoort vorming	**Aantal activiteiten CGG-preventiewerk t.o.v. totaal**	**% op totaal**
Informatieoverdracht	543/720	75,4%
Inspelen op attitudes	457/678	67,4%
Inoefenen van vaardigheden	252/566	44,5%

Tabel A39: aantal/aandeel detailsoorten vorming (regionale CGG-preventiewerkers)

Vergeleken met hun algemeen aandeel van 61,7% leggen de CGG-preventiewerkers zich sterker toe op informatieoverdracht en ook een beetje meer op inspelen op attitudes en minder sterk op het inoefenen van vaardigheden.

• Indicator: bereikte doelgroepen in vormingsactiviteiten

		Aantal activiteiten CGG-preventiewerk t.o.v. totaal	% op totaal
Intermediaire doelgroep	Vormingsactiviteiten met intermediaire doelgroep	**499/993**	**50,3%**
	Specifieke doelgroep(en):	98,2% intermediairs 9,6% bestuursniveau 7,5% preventiewerkers	
Uiteindelijke doelgroep	Vormingsactiviteiten met uiteindelijke doelgroep	**550/696**	**79,0%**
	Specifieke doelgroep(en):	82,0% jongeren 17,8% volwassenen 3,5% familie	

Tabel A40: aantal/aandeel bereikte doelgroepen (regionale CGG-preventiewerkers)

Als we de percentages afwegen aan hun globale aandeel van 61,7% dan zien we dat CGG-preventiewerkers relatief meer aandacht besteden aan uiteindelijke doelgroepen, wat vaak gebeurt in het kader van specifieke projecten zoals Europeers (CAD Limburg) en Voelwijzer (CGG Eclips). Een groot deel daarvan omvat vormingsactiviteiten voor leerlingen. Daarom ook dat in vorming met de uiteindelijke doelgroepen de jongeren de voornaamste doelgroep zijn.

In het werken met intermediaire doelgroepen via vorming wordt de categorie intermediairs zo goed als altijd bereikt. Preventiewerkers en vertegenwoordigers van het bestuursniveau nemen duidelijk minder vaak deel.

• Indicator: evaluatie van vormingsactiviteiten

Vorming is dé activiteit bij uitstek als het op evaluatie aankomt. 66,3% van de in Ginger geregistreerde vormingsactiviteiten werden geëvalueerd. Dat is veruit het hoogste aandeel van alle soorten activiteit. Bij de CGG-preventiewerkers ligt dat aandeel even hoog: 65,4%. Bij Vlaamse registrators ligt dat aandeel nog een stuk hoger (79,7%), bij lokale preventiewerkers is dat duidelijk minder vaak het geval (34,9%).

⇨ *Consult en advies*

• Indicator: consult- en adviesactiviteiten per sector/detailsector

Consult/advies per sector/detailsector	**Aantal activiteiten CGG-preventiewerk t.o.v. totaal**	**% op totaal**	**CGG-PW voornamelijk en/of proportioneel meer in detailsectoren…**
Arbeid	18/46	39,1%	
Gezondheid	140/291	48,1%	Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg; koepels
Onderwijs	133/272	48,9%	ASO; BSO; Hoger onderwijs
Overheid	61/221	41,1%	Lokale overheden
Politie en justitie	10/17	58,8%	
Vrijetijd en cultuur	65/95	68,4%	Uitgaanssector
Welzijn	104/138	75,4%	Voorzieningen bijzondere jeugdzorg

Tabel A41: aantal/aandeel consult/advies per sector (regionale CGG-preventiewerkers)

Consult en advies wordt proportioneel iets minder vaak door CGG-preventiewerkers uitgevoerd: het aandeel van deze registratorgroep in consult- en adviesactiviteiten (51,6%) ligt een stuk lager dan hun algemeen aandeel in de activiteiten (61,7%). Tussen de sectoren is het beeld van consult- en adviesactiviteiten sterk variërend: terwijl de sectoren arbeid en overheid duidelijk onder het gemiddelde zitten, ligt dat aandeel in de sectoren vrijetijd en cultuur en welzijn een stuk hoger.

Ook hier zien we enkele specifieke resultaten die aansluiten bij de in TAD vermelde krachtlijnen, zoals het frequenter voorkomen van consult en advies naar voorzieningen bijzondere jeugdzorg.

• Indicator: bereikte doelgroepen in consult- en adviesactiviteiten

		Aantal activiteiten CGG-preventiewerk t.o.v. totaal	% op totaal
Intermediaire doelgroep	Consult/advies met intermediaire doelgroep	**403/842**	**47,9%**
	Specifieke doelgroep(en):	84,2% intermediairs 18,9% preventiewerkers 12,2% bestuursniveau	
Uiteindelijke doelgroep	Consult/advies met uiteindelijke doelgroep	**99/130**	**76,2%**
	Specifieke doelgroep(en):	61,5% familie 51,3% jongeren 43,6% volwassenen	

Tabel A42: aantal/aandeel bereikte doelgroepen (regionale CGG-preventiewerkers)

Net zoals in het merendeel van de voorgaande registratiejaren gaat er bij consult- en adviesactiviteiten door CGG-preventiewerkers proportioneel meer aandacht uit naar uiteindelijke doelgroepen, ook al blijft het aantal activiteiten eerder beperkt (99). CGG-preventiewerkers voerden in 2016 vier keer zoveel consult- en adviesactiviteiten uit met intermediaire doelgroepen (403).

Inzake consult en advies naar de uiteindelijke doelgroep toe valt op dat het aandeel van de familiale omgeving de laatste jaren sterk gestegen is, van 28,6% in 2014 naar 61,5% in 2016.

De CGG-preventiewerkers staan in voor iets minder dan de helft van alle consult- en adviesactiviteiten met intermediaire doelgroepen (47,9%), wat lager is dan hun algemene registratiegraad (61,7%). Er wordt dan vooral gewerkt met de categorie intermediairs, die in ruim acht op de tien preventieactiviteiten bereikt worden. Preventiewerkers en vertegenwoordigers van het bestuursniveau zijn in respectievelijk één op de vijf en één op de acht activiteiten betrokken.

⇨ *Netwerking/overleg*

• Indicator: overleg- en netwerkingsactiviteiten per sector/detailsector

Ginger geeft geen directe indicaties over netwerking. Maar door het onder de loep nemen van overlegactiviteiten komt ook een stuk beeld over netwerking naar voren. Overleg is namelijk een uitgelezen activiteit om aan netwerking te doen. Dat blijkt ook uit de algemene Gingerresultaten: in meer dan een derde van de overlegactiviteiten is er sprake van intersectorale samenwerking (35,7%), terwijl dit voor alle activiteiten samen in ongeveer een kwart van de activiteiten het geval is (25,7%). Maar ook binnen één sector is overleg een indicator voor netwerking, zoals blijkt uit onderstaande resultaten.

Overleg per sector/detailsector	**Aantal activiteiten CGG-preventiewerk t.o.v. totaal**	**% op totaal**	**CGG-PW voornamelijk en/of proportioneel meer in detailsectoren…**
Arbeid	42/65	64,6%	Private bedrijven (>50 pers.)
Gezondheid	1109/1555	71,3%	Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg; koepels; Lokaal Gezondheidsoverleg (LOGO)
Onderwijs	302/580	52,1%	TSO; hoger onderwijs
Overheid	661/1052	62,8%	Lokale overheden; provinciale overheden
Politie en justitie	125/259	48,3%	Gevangenis, Politie
Vrijetijd en cultuur	243/422	57,6%	Jeugdwerk
Welzijn	395/599	65,9%	OCMW

Tabel A43: aantal/aandeel overleg per sector (regionale CGG-preventiewerkers)

In vergelijking met hun algemene registratiegraad van 61,7% zien we dat de CGG-preventiewerkers proportioneel iets vaker overleg plegen (65,0%), met tussen de sectoren onderling niet al te grote verschillen. Alleen in de sectoren onderwijs en politie en justitie ligt het aandeel redelijk wat lager. In de sector gezondheid ligt het aandeel dan weer iets hoger dan het gemiddelde aandeel.
Opmerkelijk is dat bij overleg binnen een bepaalde sector vaak meerdere detailsectoren participeren. Dit toont aan dat ook binnen één sector via overleg aan netwerkvorming wordt gedaan.

• Indicator: bereikte doelgroepen in overleg

		Aantal activiteiten CGG-preventiewerk t.o.v. totaal	**% op totaal**
Intermediaire doelgroep	Overlegactiviteiten met intermediaire doelgroep	**1.760/2.708**	**65,0%**
	Specifieke doelgroep(en):	60,6% intermediairs 45,5% preventiewerkers 15,5% bestuursniveau	
Uiteindelijke doelgroep	Overlegactiviteiten met uiteindelijke doelgroep	**34/50**	**68,0%**
	Geen uitspraak mogelijk over specifieke doelgroep(en), wegens te laag aantal activiteiten.		

Tabel A44: aantal/aandeel bereikte doelgroepen (regionale CGG-preventiewerkers)

In overleg met intermediaire doelgroepen ligt het aandeel dat het CGG-preventiewerk op zich neemt, bijna even hoog als hun algemene registratiegraad. In het overleg met intermediaire doelgroepen zien we dat de categorie 'intermediairs' nog steeds het meest betrokken wordt, gevolgd door preventiewerkers. Vertegenwoordigers van het bestuursniveau nemen het minst deel.

Over de uiteindelijke doelgroep kunnen we geen gedetailleerde uitspraken doen omdat – ondanks het feit dat de regionale preventiewerkers het gros van overleg voor die doelgroep voor hun rekening nemen - het aantal activiteiten te laag ligt.

- Indicator: evaluatie van overlegactiviteiten

Overleg kent algemeen een eerder lage evaluatiegraad: 8,2% van de overlegactiviteiten die alle registrators samen in 2016 registreerden, zijn geëvalueerd. Bij de CGG-preventiewerkers ligt dat aandeel iets lager, met 6,2%. Dat dit aandeel zo laag ligt, heeft te maken met het feit dat niet alle overlegactiviteiten geëvalueerd (kunnen) worden. De evaluatie zal eerder plaatsvinden op bepaalde "mijlpalen" in het overlegproces. Opvallend is dat lokale preventiewerkers veel vaker overleg evalueren (15,4%), terwijl de Vlaamse preventiewerkers net boven het gemiddelde uitkomen (8,5%).

6. Wat brengt de nabije Gingertoekomst?

Sinds 2012 staat de nieuwe, gebruiksvriendelijkere versie van Ginger online en is er op dat vlak minder ondersteuning nodig. De focus blijft liggen op het behoud en de uitbreiding van de groep registrators en op het verhogen van de registratiekwaliteit.

- **Opvolging en ondersteuning Gingerregistrators**

Begin 2012 kregen alle registrators van Ginger bij de omschakeling naar de nieuwe onlineversie toegang tot het vernieuwde programma met de oude gebruikersnaam en paswoord. Sindsdien zijn er nog verschillende nieuwe gebruikers toegevoegd.
De ondersteuning gebeurt steeds vaker op maat en via directe weg, bijvoorbeeld door een mailing naar Gingerbeheerders per centrum, waarin specifieke vragen en aandachtspunten worden geformuleerd. Op het eind van het jaar krijgen de Gingerbeheerders per centrum een mail waarin aan de deadline voor registratie wordt herinnerd en waarin belangrijke tips en aandachtspunten voor een kwaliteitsvolle registratie worden herhaald.
Daarnaast is er de laagdrempelige help desk-functie op VAD, via telefoon en via mail, die ervoor moet zorgen dat de registrators niet afhaken omwille van inhoudelijke of technische moeilijkheden.
Deze vormen van ondersteuning zullen in 2017 voortgezet worden.

- **Vormingen**

Tot voor enkele jaren zette VAD op het vlak van Gingervorming vooral in op introductiesessies, casusdagen en vormingen over werken met de eigen Gingerdata. Omdat er geen al te groot personeelsverloop is in de groep Gingerregistrators en er, na 20 jaar Ginger, in de meeste preventiewerkingen voldoende ervaring en expertise op het vlak van Gingerregistratie aanwezig is, is de nood aan bijkomende Gingervormingen sterk afgenomen. Er wordt dan ook niet meer actief geworven voor nieuwe vormingen. Er is uiteraard wel altijd de mogelijkheid om op vraag Gingervormingen te geven.
In 2016 was er geen externe vraag naar Gingervormingen. Enkel binnen het VAD-team werden interne vormingen georganiseerd, met name een voorstelling van ginger aan nieuwe VAD-medewerkers en een casusmoment in het teken van de aanpassingen in het kader van de registratie van de indicatoren voor de nieuwe beheersovereenkomst.

- **Betere afstemming met de indicatoren CGG-preventiewerk en VAD**

In 2016 werd de Gingerregistratie aangepast aan de nieuwe vereisten die de Vlaamse overheid naar CGG en VAD stelde in het kader van de indicatoren. Dit heeft enige impact op het Gingerresultaat van deze groepen, zoals bijvoorbeeld de verschuivingen in de verhoudingen van soorten activiteit, maar niet in die mate dat het monitoringrapport anders opgevat moet worden. Vergelijkingen met vorige registratiejaren zijn nog steeds mogelijk.
In 2017 zal, in overleg met de CGG-preventiewerkers, gewerkt worden aan een betere kwaliteit van de registratie in Ginger, zodat zowel de preventiewerkers zelf als VAD en de Vlaamse overheid meer uit de registratie van het CGG-preventiewerk ADPV kan halen. Dit zal op het preventieteam dat VAD structureel organiseert met CGG-preventiewerkers besproken worden.

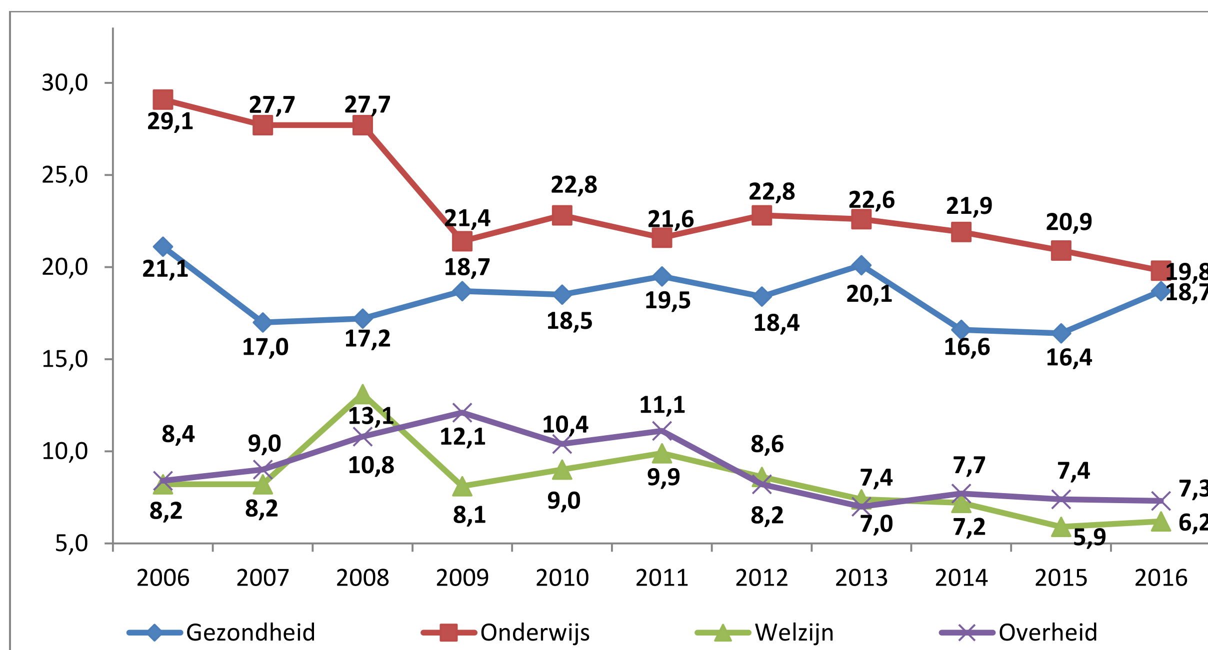
- **Actualiseren detailsectoren**

Begin 2017, na het afsluiten van de Gingerregistratie 2016, kregen enkele detailsectoren in de welzijnssector aanpassingen die nodig waren na toepassing van het decreet over integrale jeugdhulp. Zo werden de 5 categorieën van integrale jeugdhulp opgenomen. Voorts werden de deelwerkingen van de Centra voor Algemeen Welzijnswerk herbenoemd. Hopelijk kan deze aanpassing het te hoge aandeel van de restcategorie 'Andere' bij de detailsectoren terugdringen.

Bijlage: algemene Gingerresultaten

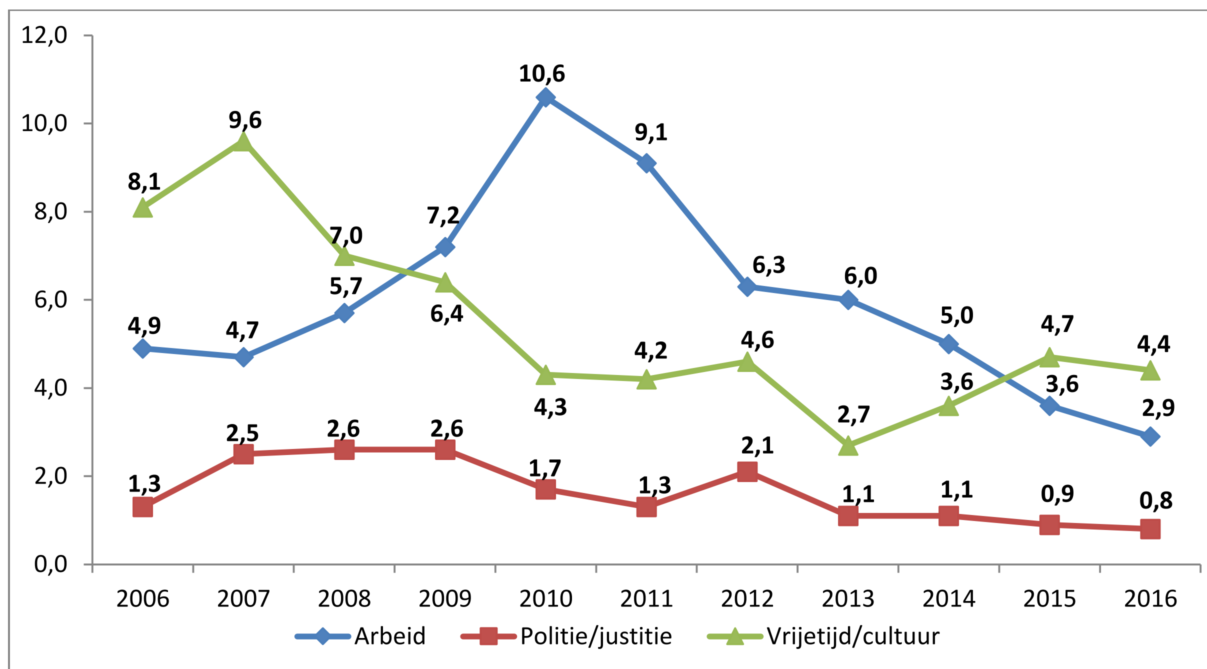
Sector	Unisectorale activiteiten	Intersectorale activiteiten	Totaal aantal activiteiten
Arbeid	213	107	320 (4,4%)
Gezondheid	1.374	1.257	2.631 (35,8%)
Onderwijs	1.453	687	2.140 (29,2%)
Overheid	537	1.173	1.710 (23,3%)
Politie en justitie	58	367	425 (5,8%)
Vrijetijd en cultuur	324	557	881 (12,0%)
Welzijn	456	815	1.271 (17,3%)
Algemene bevolking	1.037	299	1.336 (18,2%)
Totaal	5.452	1.888	7.340

Tabel B1: aantal/aandeel activiteiten per sector (unisectoraal, intersectoraal, totaal)[17]

Grafiek B1: evolutie aandeel unisectorale activiteiten; deel 1 (2006-2016)

[17] Het kolomtotaal voor intersectorale activiteiten is groter dan de som van de getallen per sector, omdat het kolomtotaal het totaal aantal intersectorale activiteiten weergeeft en het getal per sector aangeeft hoeveel activiteiten die bepaalde sector deelnam aan een intersectorale activiteit. Aangezien er per definitie meerdere sectoren deelnemen aan elke intersectorale activiteit, is de som van de sectoren een veelvoud van het aantal intersectorale activiteiten.

Grafiek B2: evolutie aandeel unisectorale activiteiten; deel 2 (2006-2016)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Aandeel intersectorale activiteiten	18,9%	18,2%	15,8%	18,3%	17,4%	18,4%	21,2%	21,8%	26,3%	29,9%	25,7%
Aantal sectoren/activiteit	2,99	3,04	3,13	3,08	2,86	2,84	2,79	2,85	2,82	2,56	2,79
ISS-indicator[18]	56,5	55,3	49,5	56,4	49,7	52,3	59,1	62,1	74,2	76,5	71,7

Tabel B2: overzicht evolutie intersectorale activiteiten (2006-2016)

[18] De ISS-indicator, berekend volgens de formule [percentage intersectorale activiteiten op het totaal aantal activiteiten x gemiddeld aantal aanwezige sectoren per intersectorale activiteit], geeft een indicatie van de reikwijdte van intersectorale samenwerking.

	Alle activiteiten	Overleg	Consult/advies	Coaching	Vorming	Vroeginterventie	Campagnes	Andere Actie
Arbeid	2u06	1u22	0u42	2u06	3u29	-	1u22	1u33
Gezondheid	2u19	2u12	1u57	1u44	3u29	1u18	2u23	1u52
Onderwijs	2u18	1u41	1u19	1u50	3u05	0u48	3u11	2u27
Overheid	2u05	1u56	1u30	1u57	3u20	-	3u18	2u02
Politie en justitie	2u10	1u48	1u32	2u00	3u50	-	3u57	2u12
Vrijetijd en cultuur	2u19	1u46	**3u16**	1u52	2u23	-	3u34	3u16
Welzijn	2u18	1u58	1u24	2u00	3u44	0u33	3u16	1u58
Algemene bevolking	2u04	1u44	**3u05**	-	2u27	1u25	3u57	2u57
Algemeen	2u07	1u54	1u32	1u48	3u04	1u25	3u13	2u01

Tabel B3: gemiddelde tijdsinvestering per sector en per soort activiteit[19]

Sector	Lokaal	Gemeenschap/ gewest	Regionaal	Provinciaal	Federaal	Internationaal
Arbeid	36,3%	31,6%	15,3%	7,2%	**8,8%**	0,9%
Gezondheid	27,3%	**32,7%**	18,7%	**13,8%**	4,1%	2,7%
Onderwijs	**74,0%**	12,8%	6,2%	3,8%	1,9%	0,8%
Overheid	48,1%	17,3%	14,2%	**13,4%**	4,0%	1,3%
Politie en justitie	63,1%	7,3%	**23,3%**	4,5%	1,6%	0,2%
Vrijetijd en cultuur	63,0%	17,4%	7,0%	9,5%	1,5%	1,5%
Welzijn	56,4%	16,8%	17,1%	8,0%	1,1%	0,6%
Algemene bevolking	68,1%	3,4%	**20,7%**	6,6%	0,4%	0,4%
Algemeen	53,8%	19,7%	13,7%	8,2%	2,5%	1,5%

Tabel B4: locatieniveaus per sector

[19] De gemiddelde tijdsduur wordt pas berekend vanaf tien activiteiten. Indien er dus in een bepaalde sector minder dan tien detailactiviteiten zijn, wordt geen gemiddelde tijdsduur aangegeven omwille van de geringe statistische betrouwbaarheid.

Sector	Overleg	Vorming	Consult/advies	Vroeginterventie	Coaching	Campagnes	Andere acties
Arbeid	20,3%	35,3%	14,4%	0,0%	5,9%	3,4%	20,6%
Gezondheid	**59,1%**	15,4%	11,1%	1,7%	6,3%	1,5%	4,9%
Onderwijs	27,1%	**44,0%**	12,7%	1,5%	**9,3%**	1,6%	3,7%
Overheid	**61,5%**	11,3%	12,9%	0,3%	5,8%	3,2%	4,9%
Politie en justitie	**60,9%**	16,7%	4,0%	3,8%	7,5%	3,5%	3,5%
Vrijetijd en cultuur	47,9%	16,2%	10,8%	0,3%	7,4%	**9,9%**	7,5%
Welzijn	47,1%	23,0%	10,9%	2,6%	8,8%	2,1%	5,5%
Algemene bevolking	6,6%	8,6%	10,6%	**57,1%**	0,5%	**10,0%**	6,7%
Algemeen	37,6%	23,0%	13,2%	11,0%	6,8%	3,2%	5,1%

Tabel B5: soorten activiteit per sector

Sector	Intermediaire doelgroep	Uiteindelijke doelgroep
Arbeid	**90,9%**	9,1%
Gezondheid	**95,2%**	4,8%
Onderwijs	72,0%	28,0%
Overheid	**94,6%**	5,4%
Politie en justitie	**88,2%**	11,8%
Vrijetijd en cultuur	76,5%	23,5%
Welzijn	**91,3%**	8,7%
Algemene bevolking	15,1%	**84,9%**
Algemeen	73,5%	26,5%

Tabel B6: doelgroepen per sector

Sector	Geen specifiek middel als item	Alcohol	Illegale drugs	Tabak	Medicatie	ICT-verslaving	Gokken
Arbeid	45,9%	49,4%	46,6%	20,3%	**41,9%**	8,8%	11,3%
Gezondheid	57,4%	36,7%	31,0%	15,9%	18,2%	14,4%	11,9%
Onderwijs	47,7%	40,3%	38,1%	23,5%	18,9%	26,7%	19,1%
Overheid	53,9%	40,5%	32,6%	19,5%	18,0%	16,8%	14,3%
Politie en justitie	48,2%	48,2%	45,9%	24,0%	24,0%	22,4%	19,1%
Vrijetijd en cultuur	37,2%	60,4%	47,8%	25,2%	¨15,1%	14,3%	13,6%
Welzijn	53,8%	41,9%	37,7%	19,1%	22,7%	18,3%	16,1%
Algemene bevolking	19,6%	**66,6%**	**60,1%**	**33,2%**	26,1%	26,5%	17,2%
Algemeen	46,0%	44,6%	39,2%	21,0%	19,8%	18,4%	14,1%

<u>Tabel B7</u>: behandelde thema's per sector

Sector	Materiaal van VAD/De DrugLijn	Zelf ontwikkeld materiaal	Ander materiaal op Vlaams niveau	Ander materiaal op lokaal/region. niveau	Ander materiaal op internationaal niveau	Ander materiaal op federaal niveau	Geen materiaal
Arbeid	**71,6%**	37,2%	**20,6%**	**12,8%**	5,9%	**3,4%**	13,8%
Gezondheid	52,6%	32,8%	**17,9%**	6,6%	5,8%	1,9%	29,2%
Onderwijs	43,8%	50,1%	8,9%	5,7%	2,9%	1,1%	21,8%
Overheid	48,8%	35,6%	12,3%	8,3%	3,1%	2,0%	31,7%
Politie en justitie	54,6%	54,4%	15,3%	**10,6%**	2,8%	2,6%	22,4%
Vrijetijd en cultuur	65,5%	52,9%	13,4%	4,4%	3,3%	1,9%	13,5%
Welzijn	51,7%	44,2%	14,2%	7,4%	4,6%	1,3%	28,2%
Algemene bevolking	51,9%	**61,6%**	7,6%	4,0%	1,0%	1,4%	20,4%
Algemeen	51,1%	42,6%	10,4%	5,1%	3,5%	1,4%	24,9%

<u>Tabel B8</u>: gebruikt materiaal per sector

Sector	% activiteit geëvalueerd
Arbeid	**40,0%**
Gezondheid	18,6%
Onderwijs	**36,7%**
Overheid	14,2%
Politie en justitie	21,2%
Vrijetijd en cultuur	19,5%
Welzijn	25,9%
Algemene bevolking	28,2%
Algemeen	25,3%

Tabel B9: evaluatie per sector

Soort activiteit	% activiteit geëvalueerd
Campagnes	14,5%
Consult/advies	7,1%
Coaching	18,0%
Overleg	8,2%
Vorming	**66,3%**
Vroeginterventie	28,6%
Andere actie	23,8%
Algemeen	25,3%

Tabel B10: evaluatie per soort activiteit